

1. ZADÁNÍ A ÚVOD

Zadání:

Místní územní systém ekologické stability pro katastrální území Holedeč, Stránky a Veletice byl zpracován na základě společného zadání MĚSTA ŽATEC a OBCE HOLEDEČ.

Ve fázi 80% rozpracovanosti dne 1.12.2005 byl návrh řešení projednán na odboru životního prostředí v Žatci za účasti objednatelů, zhotovitele, zástupců Lesů ČR, Městských lesů Žatec, Vojenské ubytovací a stavební správy Litoměřice a dalších přizvaných (viz rozdělovník pozvánky a prezenční listina). Někteří z přizvaných se vyjádřili pouze písemně nebo telefonicky.

Úvod:

Předložený místní územní systém ekologické stability (místní ÚSES), respektuje veškerá zákonná ustanovení a povinné metodické postupy. Je respektován zastřešující zákon o životním prostředí č. 17/1991 Sb., kterým je obecně garantováno, že příroda naší republiky bude chráněna nejen jako cenné výseče, ale jako fungující soustava tvořící **spojitou síť**.

Zákonem ČNR č.114/1992 o ochraně přírody a krajiny je proto legalizováno vytvoření **systému ekologické stability území** jako sítě biocenter a biokoridorů a vřazení této sítě mezi **povinné územně plánovací podklady**.

Prováděcí vyhláška č.395/1992 detailně stanoví formu i obsah místních systémů ekologické stability a váže **generel nebo plán územního systému ekologické stability** na ostatní plánovací činnost v území. (Plánem místního územního systému ekologické stability se rozumí projednaná, samosprávnými orgány schválená, případně upřesněná verze generelu, která doladuje zájmy místního ÚSES s ostatními zájmy využívání řešeného území).

Generel nebo plán místního ÚSES musí být použit jako povinný územně plánovací **podklad** při řešení **pozemkových úprav, všech stupňů územně plánovací dokumentace, lesních hospodářských plánů a jiné dokumentace** s tím, že generel nebo plán ÚSES je v konečném důsledku povinně vbudován do prováděcích projektů či hospodářských plánů.

Předkládaný místní ÚSES je zpracován tak, aby k popsáním účelům mohl být použit.

Vzhledem k projednání jde již částečně o plán místního ÚSES s tím, že ke konečnému schválení může dojít po zpracování a projednání územního plánu.

Prvky ÚSES lokalizované na lesní půdě se stanou platnými po zapracování do lesního hospodářského plánu v souladu se schváleným „Projektem ekologicky orientovaného hospodaření v lesích města Žatec.“

Spoluautorem předkládané dokumentace je pan Petr Janda, vedoucí odboru životního prostředí a zemědělství Města Žatec.

1.1. Použité podklady

Geobotanická mapa ČR. - Mikyška a kol., ČSAV 1968.

Regionální územní systém ekologické stability. Generel bývalého Severočeského kraje.-Ing. Stáhlík a kol., Terplán 1991.

Generel lokálního územního systému ekologické stability. Trnovany – Líčkov. LANDINFO s.r.o. 1994.

Rukověť projektanta místního územního systému ekologické stability.- Jiří Low a kol., MŽP ČR 1995.

Územně technický podklad regionální a nadregionální ÚSES pro okres Louny, pořídilo MMR v r. 1996, s účinností dne 1. července 1997. - Společnost pro životní prostředí Brno, s r.o., Ing. Bínová, RNDr. Culek

Mapa potenciální přirozené vegetace České republiky. – Zd. Neuhäuslová a kol., ACADEMIA 2001.

2. Změny a doplňky ÚPN VÚC SHP, (TERPLAN a.s., Ing. arch. Karel Beránek), 2001.

Obecně závazná vyhláška Ústeckého kraje ze dne 12. prosince 2001, kterou se vymezuje závazná část dokumentace „2. Změny a doplňky ÚPN VÚC SHP“

Katalog biotopů České republiky. Kolektiv autorů AOPK ČR, 2001.

Místní systém ekologické stability k.ú. Žatec, Milčeves, Radíčeves, Trnovany, Bezděkov, Velichov - RNDr. J. Tesařová 2002.

Místní systém ekologické stability k.ú. Měcholupy, Milošice, Velká Černoc, Želeč. - RNDr. J. Tesařová 2002.

ÚP VÚC Ústeckého kraje – koncept. V rozpracovanosti 2005.

Projekt ekologicky orientovaného hospodaření v lesích města Žatec. Ing. P. Hautke a kol. 2005.

Mapy se zákresem bonitovaných půdně ekologických jednotek (BPEJ) M 1 : 5 000 listy: Žatec 0-5, 0-6, 0-7, 0-8, Louny 9-4, 9-5, 9-6, 9-7, 9-8

Mapy základního mapového díla 1 : 10 000 lisy: 12-11-14,12-11-15, 12-11-19 12-11-20, 12-11-24, 12-11-25

Geologická mapa ČR 1 : 50 000, list 12-11

2. POPIS ŘEŠENÉHO ÚZEMÍ

2.1. Rozloha

Místního územní systém ekologické stability je zpracován pro následující katastrální území v Ústeckém kraji:

Název katastrálního území:	rozloha /ha/:
Holedeč	1171,3316
Veletice	467,3026
Stránky	216,9224
CELKEM	1855,5566

2.2. Širší územní vztahy

Řešené území severním okrajem navazuje na správní území města Žatec. Zahrnuje tři katastrální území se čtyřmi sídly venkovského typu.

Územím neprochází žádná dálnice ani rychlostní silnice, která by vytvářela migrační bariéru. Nejvýznamnější komunikací je silnice č.227 Žatec – Rakovník, procházející severojižně zhruba středem řešeného území. Ostatní komunikační síť je místního významu. Silniční síť je doplněna zpevněnými i nezpevněnými polními a lesními cestami a pěšinami. Jak již bylo uvedeno, při stávající úrovni provozu nejsou komunikace migrační bariérou. Naopak ve většině případů představuje jejich vegetační doprovod slabé migrační trasy.

Železnice ve směru od Žatce vstupuje do území od Trnovan. U obce Holedeč území opouští, znovu jej protíná v jižní části a pokračuje ve směru Deštnice – Rakovník. Železniční trať není migrační bariérou pro živočichy. V minulosti se podél trati mohly šířit i některé cenné druhy bylin. Nyní však její převážně akátový doprovod není pro území přínosem.

Krajina v této části Žatecka odpovídá přechodu úrodných rovin v okolí Žatce do pahorkatiny Džbánu.

Severní okraj území – až po Blšanku je odlesněný, rovinný a svým charakterem vázaný směrem k Žatci. Plochy úrodných polí zde jednoznačně dominují. Zemědělství je zde prioritní

Jižně od Blšanky se uplatňuje mírná pahorkatina okraje Džbánu. Mimo zemědělství je zde významné i lesní hospodářství. Jde o lesy hospodářské, které mají rovněž funkci půdoochrannou a ekostabilizační. Současně jsou rekreačním zázemím obyvatel města Žatec a je zájem je řešit jako polyfunkční. Zájem města Žatec o ekologické hospodaření v městských lesích je upřesněn ve schváleném „Programu ekologizace hospodaření v lesích města Žatec.“, který byl převzat jako součást předkládaného ÚSES.

Průmysl je zastoupen obalovnou štěrkové drti umístěné na hranici řešeného území směrem na Měcholupy. V obcích jsou pouze drobné provozovny a služby.

Souhrnem lze konstatovat, že území je využíváno zejména k zemědělství a lesnictví. Průmysl (až na uvedenou obalovnu štěrkové drti) není významný.

Území je velmi cenné z přírodovědeckého a ekostabilizačního hlediska. Převážná část leží v Přírodním parku Džbán. U Holedečku je registrován Významný krajinný prvek VKP 7/94 Na pískách – Holedeč.

Území má vysokou estetickou, obytnou i rekreační hodnotu. Rekreační a turistické využití však není nadměrné.

2.3. Návaznost na regionální a nadregionální ÚSES

Pro hodnocení návazností na vyšší stupně systému ekologické stability byl použit závazně platná nadřazená územně plánovací dokumentace:

2. Změny a doplňky ÚPN VÚC SHP, (TERPLAN a.s., Ing. arch. Karel Beránek), 2001. Obecně závazná vyhláška Ústeckého kraje ze dne 12. prosince 2001, kterou se vymezuje závazná část dokumentace „2. Změny a doplňky ÚPN VÚC SHP“

Vymezení bioregionů bylo převzato z celostátně platného územně technického podkladu:

"Územní systémy ekologické stability ČR. NR-R ÚSES. Územně technický podklad. Okres Louny.- Culek, Bínová a kol., MMR 1996."

2.3.1. Charakteristika zúčastněných bioregionů a jejich biochor

1.1. MOSTECKÝ BIOREGION

Významná část řešeného území leží v Mosteckém bioregionu. Bioregion je položen ve sníženině Mostecké pánve. Typickou součástí jsou zde plošiny neogenních sedimentů s pokryvy sraší a subxerifolními doubravami. Do plošin jsou zaříznuta údolí s luhy a dubohabrovými háji. Původně byla charakteristická i přítomnost mokřadů a jezer. Dnes jsou typické velkoplošné devastace.

Bioregion má charakter mírně členité až ploché pahorkatiny. Typické jsou výšky 220 až 350 m n.m.

V potencionální vegetaci převažují teplomilné doubravy (*Quercion pubescenti - petraeae*). Podél toků jsou charakteristické dubohabřiny (*Melampyro-Carpinetum*). Nivní vegetace kolem toků je tvořena především asociací *Pruno-Fraxinetum* s významným zastoupením jasanu. Vzácněji se v okolí minerálních pramenů nacházejí halofilní společenstva.

Pro stávající floru jsou typické expanzivní ruderální druhy. Fauna je silně ochuzena. Hlavní příčinou ochuzení fauny je nedostatek lesních společenstev.

Hranice bioregionu je většinou výrazná. Mostecký bioregion se odlišoval rozsáhlejším výskytem xerothermní, halofilní a vodní vegetace. V současnosti se odlišuje zejména rozsáhlými plochami antropogenního reliéfu s ruderální vegetací.

Bioregion je v řešeném území zastoupen následujícími biochorami:

Biochora 1.1.-1. je biochorou rostlého terénu z neogenních sedimentů s předpokládanou potencionální vegetací STG lipohabrových doubrav a subxerofilních doubrav. Biochora zahrnuje i terénní deprese a mokřady (včetně antropogenních).

Tato biochora pokrývá severní část území až k nivě Blšanky a západní část až po svahy nad Želčí.

Biochora 1.1.-4. je biochorou potočních zářezů s převahou STG habrových doubrav, podružným zastoupením jasanových olšin na dnech údolí a unikátním, ale charakteristickým maloplošným výskytem omezených dřínových doubrav na slunných expozicích.

Biochora se uplatňuje podél Blšanky a Klučeckého potoka.

1.16. RAKOVNICKO – ŽLUTICKÝ BIOREGION

Vstupuje do území okrajově od jihu. Charakteristické jsou hnědé půdy, silné odlesnění a odvodnění vlhkých luk. Rovněž jsou charakteristické erozní strže a rokle na permokarbonu. Spíše otevřené s pozvolnějšími svahy.

Potenciální vegetaci tvoří mozaika různých typů lesní vegetace. Na Jesenicku a Rakovnicku jsou charakteristické acidofilní doubravy (*Genisto germanicae* – *Quercion*). V přirozené náhradní vegetaci hrají nejdůležitější roli vlhké louky náležející do svazu *Monilion* a *Calthion*, která přecházejí až do lučních pramenišť svazu *Caricion rostratae*. Flora je nepříliš pestrá s dominancí mezofilních prvků. Xerotermní a hájové druhy většinou chybí. Převažuje kulturní step s běžnou hercynskou faunou (ježek západní, ropucha krátkonohá).

Hranice vůči okolním bioregionům je nevýrazná.

Uplatňuje se biochora:

Biochora 1.16.-2 je biochorou pahorkatin na permu s troficky příznivými hnědými půdami, většinou zkulturněnými. STG bukových doubrav a typických dubových bučin.

Tato biochora (i bioregion) vstupují do území výběžkem po svazích od Želče.

1.17 DŽBÁNSKÝ BIOREGION

Typická část krajiny bioregionu je tvořena nad okolím zvednutou křídovou plošinou rozřezanou po obvodu výraznými údolími až do podložního permu. Na plošinách a jižních svazích dominují teplomilné doubravy, v údolích dubohařiny, místy slatinné olšiny, na severních svazích květnaté bučiny. Nereprezentativní části bioregionu jsou tvořeny plochými sníženinami a nerozčleněnými plošinami s acidofilními doubravami.

Osídlení okrajů bioregionu je prehistorické, avšak jeho jádro nebylo nikdy souvisle odlesněno. Lesy zde dodnes představují více než polovinu plochy, i když převážně s druhotnou dřevinnou skladbou (smrk, borovice lesní i černá). V nelesních plochách jsou zastoupeny agrocenózy, méně i louky (dříve i pastviny) a rybníky.

Potenciální vegetací je mozaika společenstev teplomilných doubrav (*Quercion pubescenti-petraeae*), ojediněle i se šípákem a snad i reliktní borovicí na jižních svazích, a dubohabřin (*Melampyro-Carpinetum*), především na konkávních svazích a v dolních částech svahů terénních zářezů. Ve vyšších polohách plošin, v závěrech údolí a na severních svazích jsou přítomny květnaté bučiny (*Fagion*), které na extrémních místech přecházejí až do okroticových bučin (*Cephalanthero-Fagetum*).

Přirozená náhradní vegetace je tvořena na nejextrémnějších stanovištích stepními trávníky svazu *Festucion valesiaca*, na hlubších půdách i *Cirsio-Brachypodion*. Ojediněle, na výskytech odvápněných pískovců, se vyskytuje i vegetace svazu *Corynephorion*. Na suché trávníky navazují pláště svazů *Geranion sanguinei*, méně i *Trifolion medii*. V křovinách byly podchyceny typy, náležející do svazů *Prunion fruticosae* i *Prunion spinosae*. Ve vlhkomilné vegetaci se objevují jednotky, náležející svazům *Calthion* i *Molinion*, řidčeji i *Caricion davallianae*.

Flóra bioregionu je velmi bohatá a pestrá. V lesní vegetaci převažují běžné středoevropské hájové druhy, avšak zejména ve vegetaci teplomilných doubrav na jedné straně a ve vegetaci slatin na straně druhé najdeme celou řadu exklávních prvků reliktního charakteru. Ve výčtu druhů najdeme typy s tendencí západoevropskou, např. zimostrázek nízký (*Polygaloides chamaebuxus*), žebrovice různolistou (*Blechnum spicant*), pěrnatec horský (*Lastrea limbosperma*), druhy kontinentální až

boreokontinentální, jako medvědice lékařská (*Arctostaphylos uva-ursi*), sedmikvítek evropský (*Trientalis europaea*), hadí mord nachový (*Scorzonera purpurea*), kýchavice černá (*Veratrum nigrum*), sasankovka lesní (*Anemone sylvestris*), ostřice tlapkatá (*Carex pediformis*). Rostou zde i druhy perialpidské, např. lněnka zobánkatá (*Thesium rostratum*), l. chlumní (*T. bavarum*), třtina pestrá (*Calamagrostis varia*), pěchava vápnomilná (*Sesleria albicans*), kostřava ametystová (*Festuca amethystina*), velmi vzácně i oreofyty, např. podbělice alpská (*Homogyne alpina*), třtina chloupkatá (*Calamagrostis villosa*). Některé teplomilné druhy mají souvislost s rozšířením na jihozápad, jako čičorka pochvatá (*Coronilla vaginalis*), bělozářka liliovitá (*Anthericum liliago*), tořič muchonosný (*Ophrys insectifera*), hrachor různolistý (*Lathyrus heterophyllus*). Exklávně zde rostou i relikty, jako šášina načernalá (*Schoenus nigricans*) a zvonovec liliolistý (*Adenophora liliifolia*).

Bioregion má ochuzenou hercynskou faunu se západními vlivy (ježek západní, ropucha krátkonohá). Významné druhy - Savci: ježek západní (*Erinaceus europaeus*), myšice malooká (*Apodemus microps*). Obojživelníci: ropucha krátkonohá (*Bufo calamita*), skokan štíhlý (*Rana dalmatina*), mlok skvrnitý (*Salamandra salamandra*). Měkkýši: vřetenatka mnohozubá (*Laciniaria plicata*), trojlaločka pyskatá (*Helicodonta obvoluta*), sudovka žebernatá (*Sphyradium doliolum*), dvojzubka lužní (*Perforatella bidentata*).

Bioregion je zastoupen rozsáhlým lesním celkem v jižní až jihovýchodní části území.

2.3.2. Nadřazená biocentra a biokoridory

Podle závazné nadřazené dokumentace: „2. Změny a doplňky ÚPN VÚC SHP, (TERPLAN a.s., Ing. arch. Karel Beránek), 2001. Obecně závazná vyhláška Ústeckého kraje ze dne 12. prosince 2001“, kterou se vymezuje závazná část dokumentace „2. Změny a doplňky ÚPN VÚC SHP a shodně i podle oborového podkladu: “ÚTP NR-R ÚSES ČR (Culek, Bínová 1996) zasahují do území regionální prvky ÚSES.

Blšankou je veden regionální biokoridor RK 1084.

Na Blšance je lokalizováno regionální biocentrum RC 1519 Stráně nad Blšankou u Měcholup.

2.4. Investiční záměry v území

Nejsou známy investiční záměry, ani záměry rozvoje obcí, které by byly v rozporu s umístěním prvků ÚSES.

3. PŘÍRODNÍ PODMÍNKY

3.1. Klimatologie

Převážná část řešeného území se nachází v klimatickém regionu kód č.1, T1, teplý, suchý s roční sumou teplot nad +10°C 2600 až 2800, s průměrnou roční teplotou 8-9 °C, s průměrným ročním úhrnem srážek do 500 mm.

Od jihu okrajově zasahuje klimatický region kód c.4, MT1, mírně teplý, suchý s roční sumou teplot nad +10°C 2400 až 2600, s průměrnou roční teplotou 7-8,5 °C, s průměrným ročním úhrnem srážek do 450 až 550 mm.

Zimy jsou v celém území mírné, s mrazivými dny v období od konce října do konce dubna. Výška sněhové pokrývky nepřesahuje 0.5 m. Sníh o výšce pokrývky do 15 až 20 cm leží nejvýše 5 až 6 týdnů.

Území má velmi dobré rozptylové podmínky, odpovídají typu "pahorkatina". Rozptyl příměsí je vysoký až velmi vysoký, četnost inverzních situací je nízká až velmi nízká. Případné inverze jsou krátké a nejsou intenzivní.

3.2. Geologie, geomorfologie

Dle Geologické mapy ČR severně od Blšanky dominují kvartérní, holocenní-pleistocenní spraše a sprašové hlíny. Na Perči směrem na Trnovany se ale uplatňují i fluvialní písčité štěrky.

Jižně od Blšanky, zhruba po Klučecký potok a železniční stanici Sádek se uvedené spraše a sprašové hlíny mozaikovitě střídají s tercierními, fluvialními písčity štěrky hlavačovskými.

V nivě Blšanky a Klučeckého potoka se nalézají kvartérní fluvialní písčité hlíny až hlinité písky se štěrkovou příměsí, doprovázené deluviálními písčitojílovitými hlínami. Ve stráních nad Blšankou se rychle střídají uvedená podloží s tercierními bazanity, tufy a tufovými agregáty bazičtějších bazaltických hornin a další. Jsou přítomny i enklávy prachovců, jílovitých vápenců a slínovců spodního turonu, slínovce středního turonu a další. Ve svazích může docházet k místním sesuvům.

Do jižní části území vstupuje od Holého vrchu a strání nad Želečským potokem permokarbonský podklad. Jde o svrchní (červené) liňské souvrství, ve kterém se uplatňují jílovce, slínovce, pískovce a slepence.

Terén území je rozčleněn údolím Blšanky. Severně od Blšanky je rovinatý s generelním sklonem k jihu a průměrnou výškou 270 m n.m. Jižně od Blšanky je terén zvlněný a má charakter pahorkatiny. Generelní sklon je k severu. Nejvyšším místem (387 m n.m.) je Červený vrch ležící při jihozápadí hranici řešeného území. Nejnižší místo (cca 204 m n.m.) se nalézá v údolí Blšanky ve směru na Dobříčany.

3.3. Pedologie

V severní části území mezi plošně dominují půdy HPJ 01 a HPJ 05 jde o černozemě na spraši, s příznivým vodním režimem nebo mírně výsušné.

Méně se zde uplatňují půdy HPJ 21 a HPJ 22 – hnědé půdy na písčích, středně až silně výsušné.

Jižně od Blšanky se uvedené HPJ 21 a HPJ 22 uplatňují výrazně spolu s HPJ 19 – rendziny na slínech a vápencích a HPJ 28 hnědé půdy kyselé na bazických a neutrálních vyvělinách - s dobrými vláhovými poměry. Rozsáhlejší jsou i plochy HPJ

38 a HPJ 39 – mělké a nevyvinuté půdy na všech horninách. Uvedené zúčastněné HPJ dokládají přechodový charakter prostoru se zastoupením velmi rozdílných druhů půd.

Od železniční zastávky Sádek na jih jednoznačně dominuje HPJ 33 – hnědé půdy a hnědé půdy kyselé na permokarbonských horninách, středně těžké až těžké s příznivými vláhovými poměry.

Významně jsou zde zastoupeny i HPJ 30, 31. Jde o obdobný půdní typ jako HPJ 33. Jsou to o půdy hnědé a hnědé půdy kyselé na permokarbonských horninách, a na pískovcích nebo písčité větřajících permokarbonských horninách. Tyto půdy jsou místy silně výsušné.

Méně se uplatňují další druhy půd: HPJ 37 – mělké hnědé půdy na všech horninách, lehké, šterkovité až kamenité, výsušné, v 0,3m přecházející v pevnou horninu.

V nivě Blšanky a Klučeckého potoka jsou uloženy úrodné nivní půdy HPJ 56 a HPJ 58 s příznivým vodním režimem nebo přemokřené. Na výrazně zamokřených místech se naléhá HPJ 67: glejové půdy při vodních tocích.

V erozních stržích a roklích je evidováno HPJ 77 a 78 – půdy mělkých a hlubokých strží nevhodné pro zemědělské využití.

Potenciál zemědělských půd severně od Blšanky je nadprůměrný, jižně od Blšanky proměnlivý, převážně však průměrný až podprůměrný.

3.4. Hydrologie

Území spadá do povodí Ohře. Odvodňuje jej zejména Blšanka a její přítok Klučecký potok.

Potoky mají hlinitopísčité dno, jsou zhruba 1,5 až 2,5m zahlobeny pod úroveň terénu. Jejich břehový doprovod je většinou tvořen vzrostlými dřevinami s vyvinutým bylinným patrem.

Blšanka byla v prostoru mezi obcemi Holedeč a Stránky v nedávné době regulována. V rozšířeném korytu převažuje trávobylinný porost a řídké vysázené dřeviny.

3.5. Rostlinstvo a živočišstvo

Řešené území leží na rozhraní Mosteckého, Džbánského a Rakovnicko – Žlutického bioregionu. Tomu odpovídá i zastoupení společenstev (biotopů). Fytogeograficky je území Mosteckého bioregionu řazeno do teplé květenné oblasti - termofytika. Charakteristickými znaky jsou přítomnost xerothermní (tj. suchomilné a teplomilné) vegetace, intenzivní ovlivnění krajiny člověkem, spolu s redukcí lesa. V řešeném území, které je na okraji Mosteckého bioregionu, xerothermní prvky vyznívají a jižně od Blšanky se uplatňují se také prvky mezofilní.

V přiléhajících okrajových částech bioregionů Džbánského a Rakovnicko - Žlutického mezofilní prvky převládají avšak na jižních expozicích se vyskytuje i flora semixerothermní.

Zemědělsky využívanou část řešeného území lze z hlediska flory a fauny charakterizovat jako kulturní step. Převládají zde jednoznačně agrobiocenózy.

Agrobiocenózy jsou představovány ornou půdou a chmelnicemi. V polích se místně zachovalo rozčlenění. Jsou zde polní cesty s doprovodem bylin, méně s keři a stromy.

V agrobiocenoze jsou z živočichů typičtí zejména zástupci bezobratlých - motýli, brouci, pavouci. Typickým ptákem je zde skřivan polní (*Alauda arvensis*), strnad obecný (*Emberiza citrinella*), stehlík obecný (*Carduelis carduelis*). Z dravců se vyskytuje káně lesní (*Buteo buteo*) a poštolka obecná (*Falco tinnunculus*). Savce zastupuje ježek západní (*Erinaceus europaeus*), krtek obecný (*Talpa europaea*), rejsek obecný (*Sorex araneus*), rejsek malý (*Sorex minutus*), králík divoký (*Oryctolagus cuniculus*). Drobné polní zvěře (zajíc, koroptev, bažant) je nedostatek.

Lesní společenstva pokrývají převážnou část jižní poloviny území. Vzhledem k popsané bohatosti typů podloží a také vzhledem k tomu, že v jižní části území se prolíná druhý a třetí vegetační stupeň, jsou i lesní společenstva různorodá. Vždy však jde o lesy druhotné.

Nad Blšankou jsou lesní společenstva s převahou javoru mléč. Přimíšeny jsou jasany, lípy, vrby, habry ale i borovice a na nejteplejších místech na hranách svahů se rozmáhá akátina. V akátině dominuje travina sveřepec jalový. Při okrajích se vyskytuje bez černý, hloh jednobližný a trnka obecná, z bylin dále vlašovičnick větší, kopřiva dvoudomá, hluchavka bílá i nachová, netykavka malokvětá, kuklík městský, svízel přítula.

V lesním celku Černá hora se střídají plochy borů a smrčín, místně jsou i cenné boro-dubové porosty. Jako příměs se vyskytují také buky. V dubině je vyvinut podrost se sasankou hajní, svídou krvavou, zimolezem obecným, bylinné patro s hrachorem jarním, podléškou, ptačincem velkokvětým, pryskyřníkem zlatožlutým. Druhovú skladba podrostu je mozaikovitá - místy konvalinka a kotřava ovčí, místy válečka lesní a hrachor jarní, místně také ruderalní porost s kopřivou.

Při potocích jsou vzrostlá a cenná společenstva vrbin, jesenin, olšin (dle expozice).

V lesních lemech se nalézají společenstva s hlohem jednobližným, růží šípovou, svídou krvavou, ptačím zobem obecným, třešňí ptačnicí, ostružiníkem, lipnicí hajní, svízelem přítulou.

Lesy jsou v mýtním věku, časté jsou proto vymýcené paseky s novou výsadbou. V nové výsadbě se proporcionalně uplatňují i listnáče. Zejména je často vysázen dub zimní.

Lesy jsou převážně v majetku a správě města Žatec. Město má zájem o zvýšení kvality svých lesů. Z tohoto důvodu bylo možno v rámci řešené ÚSES nalézt vhodná stanoviště pro jednotlivé lesní typy, které do území náleží a připravit podmínky pro zakotvení cílené péče o tyto porosty do připravovaného LHP. Podrobněji viz samostatná kapitola v návrhové části.

V lučních společenstvech v severní části území převažují druhy teplomilné. Vedle běžných druhů se vyskytuje divizna velkokvětá, pelyněk pravý, pelyněk ladní, hvozdík kartouzek, mateřídouška, šalvěj luční, kozí brada atp. V extrémních polohách svahů hřbítků jsou místy rozptýleně (jižní svah Perče) ale místy velmi hojně chráněné druhy xeroterminních bylin. Bohaté populace se nalézají v registrovaném VKP 7/94 Na pískách – Holedeč.

V jižní části území mají luční společenstva mezofilní charakter s kakostem lučním, kopretinou luční, řebříčkem obecným, zvonkem rozkladitým, místy hojně s kerblíkem lesním, smetankou lékařskou, s lipnicí luční, srhou laločnatou.

V doprovodu potoků se uplatňují olše lepkavá, více druhů vrb (stromové i křovité), jasan, v podrostu rákos, kopřiva dvoudomá, kakost luční, máta dlouholistá, pýrovník psí, rozrazil potoční, vrbina obecná, kerblík lesní, vlaštovičník větší, místně je hojná bršlice kozí noha, netykavka nedůtklivá v širším doprovodu šťovík tupolistý, vyskytuje se také bolševník a křídlatka.

Specifická společenstva se nalézají podél komunikací. Komunikace řešeného území jsou lemovány doprovodnou zelení. Stromy podél komunikací jsou zastoupeny převážně hrušněmi a švestkami. V bylinném pásu podél komunikací jsou přítomni zástupci ruderalních bylinných společenstev kopřivou (*Utrica dioica*), pelyňkem (*Artemisia vulgaris*), pcháčem (*Cirsium arvense*), lebedou (*Atriplex nitens*) a dalšími, nejde však o společenstva ruderalní. V doprovodné zeleni při komunikacích je přítomna i řada cennějších bylin: kakost, řepíček, řebříček, mochny, ptačinec, kopretina, chrastavec, kmín luční, křen polní. Z travin je přítomen nejen pýr, a třtina křovištní ale i jílek, bojínek, srha, lipnice.

Z hlediska ÚSES jde o velmi slabé interakční prvky (nevidované v tabulkách).

4. VYMEZENÍ SKUPIN TYPŮ GEOBIOCENŮ, POPIS CHARAKTERISTIK

Skupiny typů geobiocenů byly na zemědělské půdě stanoveny na základě vyhodnocení bonitovaných půdně ekologických jednotek (BPEJ), které byly na STG převáděny podle metodiky Rukověti projektanta MSES (Löv a kol. 1995).

Zdůvodnění převodů zúčastněných půdních jednotek a jejich lokalizace je obsahem kapitoly 3.3. Pedologie. Zkrácený výtah z použitých převodních vztahů přibližuje následující přehled:

Použité převodní vztahy pro převod BPEJ na STG

Půdní typ:	Trof. řada:	Hydr. řada:
hnědozem	B	3
hnědozem slabě glejová	B	3 - 4
oglejená půda typická	B	4
oglejená půda zbažinatělá	B	4
antropogenní půda	B	3
hnědozem akumulovaná	BC	3
nivní půda	BC	4
nivní půda glejová	BC	5
černozem	BD	2 - 3
rendzina	BD	3
hnědozem na čediči	BD	3
nevyvinuté půdy na čediči	BD	2 - 3

Pro plochy lesní půdy bylo užito lesnické typologie a jejího převodu na STG převodním klíčem vypracovaným v Ústavu pro hospodářskou úpravu lesů v Jablonci nad Nisou a výsledků terénního šetření. Pro účely stanovení STG na lesní půdě bylo čerpáno z lesních typologických map 1 : 10 000.

Dle uvedené lesnické typologie se v lesích jako dominantní uplatňuje typ: 1M – jde o kyselé chudé půdy průměrných poloh – převod na 2AB2 nebo 2AB3 - tyto půdy pokrývají spíše rovinnaté plochy lesa.

Dále se velmi často uplatňuje typ 2K resp. 3K – normálně živná, kyselá stanoviště s převodem na 2AB3 resp. 3AB3.

V sedlech a roklinách se uplatňuje typ 2S, 3S – živná, svěží půda převáděná jako 2B3, 3B3.

V jižní části pak dominuje typ 3H – živná, uléhavá stanoviště převáděná jako 3B3.

Lokalizaci nalezených STG na zemědělské i lesní půdě udává grafická část 1 : 5 000.

Jak vyplývá ze základního výčtu typů, jsou stanovištní podmínky pro lesní společenstva různorodá co do živnosti a vláhý ale i co do vegetačních stupňů. V území se prolíná druhý a třetí vegetační stupeň. Stanovení vegetačních stupňů bylo pro účely stanovení STG převzato z lesních typologických map.

Rozhraní STG jsou polopropustná. STG s propustným rozhraním byla sloučena a jsou označovány např: 2 BD-B 3. Nepropustné rozhraní bylo nalezeno na Perči (enkláva 2BC4 v okolní 2AB2).

Lesy řešeného území jsou z malé části v majetku Lesů ČR, LS Žatec, LHC Žatec. Převážně jsou však v majetku a správě města Žatec, který má zájem na polyfunkčním a ekologickém využití svých lesů.

V území leží nebo do něj zasahují lesní oddělení č. 450, 451, 452, 453, 455, 459, 460, 461, 462, 463, 464. V tabulkové části pro biocentra jsou uvedena čísla dotčeného lesního oddělení pro snadnější identifikaci při zpracování dalšího LHP.

5. POPIS AKTUÁLNÍHO STAVU KRAJINY, HISTORICKÝ VÝVOJ, PRINCIPY NARUŠENÍ EKOLOGICKÉ ROVNOVÁHY

Historický vývoj dokládá porovnání současného stavu území s geobotanickou rekonstrukcí podle Mikyšky (1968). Ve sledovaném prostoru podle geobotanické rekonstrukce bývala zastoupena následující společenstva:

AU - luhy a olšiny (Alno-padion), pro které je typická olše, vrba, jasan, dub, líska, hloh, střemcha, habr a topol, doprovázely potoky.

Na původním stanovišti při Blšance a Klučeckém potoce je společenstvo místy v různé míře dochováno.

C - dubo-habrové háje (Carpinion-betuli) pro které je typický dub, habr, lípa, líska, javor, jilm a jasan, doprovázely v území uvedené potoky.

Na původních stanovištích není společenstvo dochováno. Bylo přeměněno v ornou půdu. U Klučeckého potoka jsou v břehovém doprovodu dosud přítomny i dřeviny tohoto společenstva.

Q - subxerofilní doubravy (Potentilo-Quercetum) jsou rekonstrukčně evidovaným severně od Blšanky. Charakterizovány byly převažujícím výskytem dubu zimního, doplněného dubem letním, babykou, lípou, břízou, jeřábem, jasanem. V bohatém keřovém patru s kalinou, brslenem, svídou, hlohem, lískou a šípem.

Společenstvo bylo přeměněno v ornou půdu. Kulturní lesy na toto společenstvo upomínají výskytem jasanu, dubu a zejména mohutným rozvojem druhově bohatých křovin v neobhospodařovaných plochách.

Qa - acidofilní doubravy (Quercion robori - petraeae) se vyskytovaly v místech chudších půd. Jsou rekonstrukčně umístěny jižně od Blšanky. Charakterizovány byly převažujícím výskytem dubu zimního, doplněného dubem

letním, babykou, lípou, břízou, jeřábem, jasanem. V keřovém patru s kalinou, brslenem, svídou, hlohem, lískou a šípkiem.

Společenstvo bylo v rovinatých polohách přeměněno na ornou půdu, na svazích druhotně zalesněno s užitím nepůvodních dřevin – borovice, smrk, Některé partie lesního celku uchovávají toto společenstvo výskytem dubů, javoru babyka, babyky, lípy, jasanu, břízy, šípku, svídy, hlohu a bohatým bylinným patrem.

Qp – šípákové doubravy a skalní lesostepi (*Quercion pubescentis*) s dubem šípákem a xerothermním bylinným patrem byly rekonstrukcí umístěny do drobné enklávy v jižní expozici nad Blšankou poblíž Nového mlýna. Společenstvo se zde zachovalo na výměře cca 500 m². Obsahuje řadu chráněných druhů bylin.

Z jiného hlediska principy narušení popisuje také rozbor stávajícího plošného využití území.

Způsob plošného využití území a jeho ekologická interpretace

Podle úhrnných hodnot druhů pozemků /ha/ k 1.07.2005

	Holedeč	Stránky	Veletice
výměra celkem:	1171,3316	216,9224	467,3026
zemědř.půda:	544,5969	185,8494	260,7949
orná půda	455,1821	174,5620	230,7607
chmelnice	69,3105	4,3368	16,9748
zahrada	7,5803	1,9224	2,9542
ovocný sad	1,7912	1,2795	0
travní porost	10,7328	3,7487	10,1052
lesní pozemek	507,8070	7,0648	35,9164
vodní plocha	11,2697	2,6772	4,0035
zastavěná plocha	14,9783	3,0732	5,1893
ostat. plochy	92,6797	18,2578	161,3985

EKOLOGICKÁ INTERPRETACE:

	Holedeč	Stránky	Veletice
zornění celku%	44,79	82,44	53,04
zornění ZPF %	96,24	96,18	95,28
lesnatost %	43,36	3,27	7,69
devastace ha	73,33	10,97	18,74
devastace %	6,26	5,05	4,01
ekol.pozit. ha	558,53	23,98	195,64
ekol.negat. ha	612,80	192,94	271,66
KES	0,91	0,12	0,72
stupeň stability	2	0	1
míra ekologické stability	slabě stabilní	ekologicky rozvráceno	nestabilní

Tabulka dokládá nestejnorodost přírodního prostředí jednotlivých katastrálních území.

K.ú. Stránky lze označit jako ekologicky zcela rozvrácené. Až 82% rozlohy je zorněno. Lesnatost nedosahuje ani jednoho procenta. Z ekologického hlediska území naléhavě vyžaduje udržení veškeré stávající zeleně – i nezařazené do ÚSES.

K.ú. Veletice jsou ekologicky nestabilní. Také zde je nestabilita zapříčiněna vysokou mírou zornění a malou lesnatostí. Stabilitu zlepšují rozlehlé travnaté plochy vojenského cvičiště Pereč.

K.ú. Holedeč je ekologicky velmi slabě stabilní. Lesnatost je přiměřená, zornění poněkud nadměrné. Území vyžaduje respektování veškerých stávajících ekologicky stabilizujících ploch a pokud možno i posílení stability aktivními zásahy.

Je třeba zdůraznit, že respektování (a případná realizace) místního ÚSES, představuje jen nejnütnější minimum.

Komplexní řešení by vyžadovalo realizaci dalších stabilizujících prvků. Například výsadbu stromů podél komunikací a polních cest, zvýšení podílu luk, pastvin. Tyto další možnosti zvýšení ekologické, ale i estetické hodnoty území jsou předmětem řešení jiných územně plánovacích dokumentací (ÚPN, pozemkové úpravy ale i regulační plány, studie).

6. KOSTRA EKOLOGICKÉ STABILITY

Kostra ekologické stability je základním vstupním podkladem pro návrh územního systému ekologické stability. Kostra zahrnuje soupis lokalit - VKP tj. významných krajinných prvků dle §3 odst.b zák.114/92 Sb., dále VKP vymezených dle §6 zák.114/92 Sb. a evidovaných orgány ochrany přírody obvykle pro významný výskyt chráněných druhů rostlin a živočichů.

V případě nedostatku či absence lokalit splňujících parametry VKP se prvky kostry ekologické stability stávají plochy s ekologickou hodnotou nejméně 3, nalezené terénním šetřením v průběhu zpracování MSES.

Kostra ekologické stability je inventarizací cenných (resp. relativně cenných) lokalit a její jednotlivé prvky požívají různého stupně ochrany. Jednotlivé prvky kostry jsou v krajině nespojitě roztroušeny, bez možnosti biologické komunikace, a tím odsouzeny k postupnému ochuzování. Potřeba propojit prvky kostry ekologické stability vede ke tvorbě územního systému ekologické stability, ve kterém jsou pro účely nejnütnějšího propojení v krajině evidovány a chráněny i propojující prvky, které nemusí být nutně v současnosti ekologicky cenné (je třeba je dotvořit). Naopak v lokalitách s nadbytkem VKP a prvků kostry ekologické stability nejsou nutně všechny lokality kostry vřazeny do ÚSES.

Na základě terénního šetření, po zjištění stupně ekologické stability jednotlivých typů aktuální vegetace, byly vymezeny prvky kostry ekologické stability. Hodnocení bylo provedeno v souladu s Rukověťí projektanta MSES (Lów a kol. 1995). Byla použita pětistupňová škála označovaná 1 až 5, kde 1 znamená nejnižší stupeň ekologické stability a 5 nejvyšší stupeň ekologické stability. Zákres výsledku terénního šetření je součástí grafické části 1 : 5 000.

VKP a tím prvky kostry ekologické stability vyplývajícími ze znění §3 odst.b. Zák. 114/92 jsou veškeré plochy lesů, vodní toky a jejich doprovod, vodní plochy.

Prvky kostry ekologické stability jsou dále tvořeny společenstvy stupňů ekologické stability 5, 4, případně 3 (mimořádný, velký a střední význam pro

ekologickou stabilitu dle metodiky Rukověti projektanta MSES). V řešeném území se nenalézá žádná lokalita stupně ekologické stability 5.

Jako prvky kostry ekologické stability byly vymezeny:

- Blšanka, potok se vzrostlým břehovým doprovodem, bez prokázaného výskytu chráněných druhů, stupeň ekologické stability 3, 4, využito jako biokoridor regionálního významu
- Klučecký potok se vzrostlým břehovým doprovodem, druhově bohatý, stupeň ekologické stability 4, využito jako biokoridor ÚSES místního významu (s biocentrem místního významu vně řešeného území)
- Pastviny a křoviny na jižním svahu Pereč – jih, pastviny s semixerotermními, místně xerotermními bylinami a křovinaté stráně a meze s mladými duby, stupeň ekologické stability 3-4, využito jako biocentrum a biokoridor ÚSES místního významu
- Stráně nad Blšankou částečně les se smíšenými vzrostlými dřevinami, dále pastviny a lada se semixerotermními, místně xerotermními bylinami, stupeň ekologické stability 3, 4, využito jako biocentrum ÚSES regionálního významu.
- lesy nad Želčí, les s jehličnami (střídání smrčín a borů) ale i s duby, břízami, stupeň ekologické stability 3-4, využito k trasování biokoridoru ÚSES místního významu
- lesní celek Holý vrch, mozaika borových porostů různého stáří, vzrostlých doubrav s bohatým bylinným patrem, enklávy smrčín, lemy s hlohem a šípem, stupeň ekologické stability 3-4, 4 využito pro lokalizaci biokoridorů a biocentru ÚSES místního významu s důrazem na vyhledání odpovídajících ploch pro požadované typy lesních společenstev

Nalezené prvky kostry ekologické stability byly využity jako skladebné části ÚSES - biocentra a biokoridory místního a regionálního významu

7. HODNOCENÍ POTENCIÁLU INTERAKČNÍCH PRVKŮ

Potenciálem interakčních prvků se rozumí zhodnocení počtu a rozlohy lokalit, které sice nebudou zařazeny jako biocentra a biokoridory, avšak budou mít v území pro vybraná biocentra a biokoridory kladný podpůrný účinek.

Jak již bylo uvedeno a jak rovněž vyplývá z rozboru způsobu plošného využití území, potenciál interakčních prvků řešeného území v severně a jižně od toku Blšanky je rozdílný.

Severně od Blšanky není dostatek prvků kostry ekologické stability. I pro vlastní ÚSES bylo v řadě případů nutno využít polních cest nebo mezí s chudou vegetací ekologické hodnoty 2. Tyto úseky jsou velmi slabě funkční až nefunkční, vždy jsou však v terénu znatelné. Interakční podpora je velmi slabá až žádná.

V této části území by měly být hledány možnosti zvýšení ekologické stability alespoň realizací navržených prvků ÚSES

Jižně od Blšanky kostra ekologické stability, umožnila trasovat ÚSES převážně v cenných nebo alespoň částečně cenných částech území. Vymezené prvky mají mohutnou interakční oporu v okolních lesích.

V území je dále řada slabých interakčních prvků jako okolí železnice, okolí komunikací a cest. Specifickým interakčním prvkem je travnaté plato cvičiště Pereč. Péče o tyto prvky je však rovněž důležitá a měla by být zakotvena v jiných územně plánovacích dokumentacích (zejména v ÚPN).

8. ZÁSADY NÁVRHU MÍSTNÍHO SYSTÉMU EKOLOGICKÉ STABILITY ZÁVAZNÁ A SMĚRNÁ ČÁST

8.1. Obecné zásady

Cílem vytváření systémů ekologické stability je zejména zachování druhové rozmanitosti rostlin a živočichů, zajištění příznivého vlivu na zemědělské, lesní i urbanizované plochy a zabezpečení kvalitního životního prostředí i pro lidskou populaci.

Metodika projektování lokálních územních systémů je založena na dlouholetých vědeckých výzkumech a je v souladu s postupy užívanými v jiných evropských státech.

Byly dodrženy postupy těchto povinných metodik:

- MŽP ČR: Rukověť projektanta místního územního systému ekologické stability. - Löw a kol.- Brno 1995.

-Agroprojekt: Návod na navrhování územních systémů ekologické stability krajiny. - Praha 1988.

-MŽP ČR: Územní systémy ekologické stability v územním plánování.- Praha 1990.

-MŽP ČR: Metodický postup vymezení biochor.- Praha 1991.

-MŽP ČR: Územní zabezpečování ekologické stability. Teorie a praxe. - Praha 1991.

Návrh ÚSES byl proveden v souladu s uvedenými metodikami, na základě terénního průzkumu a na základě dostupných resortních podkladů k území.

Při konstrukci místního systému bylo respektováno pravidlo, že prostorové parametry mají přednost před parametrem reprezentativnosti. Toto pravidlo bylo užito u biokoridorů místního významu, které jsou nyní jen částečně funkční, případně nefunkční.

V návrhu byla dodržována povinná minimální velikost biocentra místního významu 3 ha, povinná maximální délka biokoridoru místního významu 2 000 m, povinná minimální šířka biokoridoru místního významu 15 m a povinná minimální šíře biokoridoru regionálního 40 m.

Místní územní systém ekologické stability předkládá minimalizované požadavky. Optimalizace, tj. návrh na dosadby dřevin u komunikací, rekonstrukci polních cest, doplnění zeleně sídel a podobně, je pouze obecně doporučena.

Tento velmi potřebný komplexní pohled bude nepochybně součástí dalších stupňů územně plánovací dokumentace, pro které je předkládaný plán místního ÚSES závazným oborovým územně plánovacím podkladem.

8.2. Návrh místního ÚSES

Území je položeno na rozhraní bioregionů Mosteckého, Džbánského a Rakovnicko –Žlutického. Prvky ÚSES mají poskytovat trvalá stanoviště

společenstvům teplomilných doubrav, společenstvům vodním a nivním. Jsou rovněž hledány lokality pro bylinná společenstva výhřevných sušších stanovišť, až stanoviště společenstev xerothermních.

Osou společenstev vodních a mokřadních ale i teplomilných doubrav a teplomilných bylinných společenstev je Blšanka její břehy a svahy nad Blšankou. Je zde vymezen regionální biokoridor **RK 1084**, a převážná část regionálního biocentra **RC 1519**.

Na Blšanku jsou vložena jsou biocentra místního významu LC 1, LC 2, LC 3, LC 4, LC 5, LC 6. Blšanka (její břehový doprovod a místně i stráně nad Blšankou) představuje v jinak silně zemědělsky využívaném území soubor rozličných stanovišť, na kterých je dosud dochován základ druhové diversity území. Bylo dbáno, aby některá biocentra byla kontaktní a poskytovala stanoviště společenstvům vodním, mokřadním, lučním a lesním tak, jak je to v biochoře potočních zářezů typické.

Uvedenou osu regionálního významu doplňuje osa významu lokálního. Je to Klučecký potok a jeho břehy. Je zde veden biokoridor LK 3 navazující na biocentrum a biokoridor vně řešeného území.

Příčné propojení Blšanky severním směrem na potok Ostrava (vně řešeného území) přes zemědělsky využívanou krajinu je nyní nefunkční a je nutno jej vytvořit. Je navržen biokoridor LK 1 (biocentrum bylo vymezeno již dříve vně řešeného území). Další propojení (LK 2, LK 10) je funkční a využívá jižní svahy Perče a okraj travnaté plochy vojenského cvičiště. Vloženo je biocentrum LC 7 poskytující stanoviště i teplomilným bylinným společenstvům.

Od Blšanky na jih jsou lesním celkem vedeny biokoridory LK 4, LK 5, LK 7, a LK 9. Na biokoridorech jsou vymezena biocentra LC 8, LC 9, LC 10 a LC 11. Jde o biokoridory a biocentra společenstev lesních.

S využitím výsledků mapování NATURA 2000 a specializované studie: „Program hospodaření v lesích města Žatec“ která je součástí předkládaného ÚSES, bylo možno určit optimální umístění biocenter pro zachování a tvorbu požadovaných lesních typů.

Z důvodů nutných vazeb východním směrem Sádek a Deštnici byly na stávající orné půdě podél stávajících cest vymezeny biokoridory LK 6 a LK 8. Jde o nyní nefunkční biokoridory společenstev teplomilných doubrav.

Navržená síť je důsledně vázána na hierarchicky vyšší prvky ÚSES a na již zpracované místní ÚSES okolních k.ú. Případně nabízí vazby pro následné zpracování ÚSES v k.ú. Sádek a Deštnice.

Umístění biocenter, biokoridorů a interakčních prvků zobrazuje grafická dokumentace 1 : 5 000. Bližší popis je uveden v tabulkové části.

9. PROGRAM EKOLOGICKY ORIENTO VANÉHO HOSPODAŘENÍ V LESÍCH MĚSTA ŽATCE

Město Žatec se v roce 2005 rozhodlo zahájit projekty ekologizace hospodaření v lesích v majetku města. Projekt byl schválen usnesením rady v níže uvedeném znění dne 18. října 2005:

950/05 Projekt ekologicky orientovaného hospodaření v lesích města Žatce

Rada Města Žatce projednala a bere na vědomí předložený „Projekt ekologicky orientovaného hospodaření v lesích města Žatce“.

Rada Města Žatce ukládá odboru životního prostředí a zemědělství předat projekt k zpracování do místního systému ekologické stability (2005-2006) a lesního hospodářského plánu (2007).

Přepis souběhu Projektů s dokumentací ÚSES

Zadání programu ekologizace hospodaření v lesích Města Žatce

Program předpokládá provedení technických a organizačních změn, v jejichž rámci bude zabezpečeno nahrazení jednostranně ekonomického využívání lesa jeho postupným polyfunkčním využitím ekologických funkcí lesa. Forma vlastnictví lesa a jeho rozloha dává možnost postupně vytvořit podmínky pro ekologizaci hospodaření v lesích města, které budou spočívat v diverzifikaci a ekologizaci těžebních, obnovních, melioračních a dalších metod. Transformace holosečného způsobu obnovy lesa by měla postupně směřovat od skupinovitého až po výběrný způsob obnovy lesa. Stále významnější podíl bude nutno přisuzovat podrostnímu způsobu obnovy lesa.

Budou vytvořeny v první řadě předpoklady pro zpracování návrhů změn a zásad při zpracovávání nového LHP platného od roku 2007 a následně i vlastní realizaci nových obnovných postupů na vybraných plochách či specifických lokalitách. Tím by následně mohlo dojít k navyšování počtu lesů přirozených tak, aby byla vytvářena a následně uchováвана jejich základní přírodní struktura.

V rámci programu ekologizace budou rovněž vytvořeny předpoklady pro aktivní ochranu významných přírodních a krajinných prvků a ekologicky cenných stanovišť i praktickou péči o genofond lesních dřevin. Celková osvěta a postupné zavádění a rozvíjení přírodě blízkých metod lesního hospodaření by se tak mohlo opravdu začít postupně uplatňovat v praxi.

Cílem programu není okamžité provedení dramatických změn ve způsobu hospodaření, ale nastínit možnosti a výhody navrhovaných řešení, vytvořit předpoklady pro jejich postupnou aplikaci v rámci i výhledových hospodářských plánů a případně ověřit některé postupy na vybraných stanovištích a lokalitách městských lesů.

Za základní cíle, resp. úkoly péče o les je nutno považovat v rámci druhové skladby postupnou přeměnu monokultur na přírodě blízké lesní hospodářství a redukci nepůvodních dřevin a jejich postupné nahrazení dřevinami přirozené skladby s odpovídající druhovou pestrostí. Úprava prostorové skladby by měla být postupně cílena ke změně stejnověkových porostů na různověké a pasečný způsob hospodaření by měl být nahrazen podrostním a výběrným.

Charakteristika lesů

Lesní pozemky ve vlastnictví města Žatce mají výměru celkovou výměru 550,2778 ha a představují druhé největší lesní hospodářství v regionu. Správu lesů

největšího vlastníka (státu) zajišťují Lesy České republiky - lesní správa Žatce. Celková výměra jimi spravovaného majetku přesahuje 16 tisíc ha, přičemž v regionu Žatecka se nachází zhruba jedna třetina celkové výměry spravovaných lesů. Další významnými vlastníky lesů o výměře řádově desítek hektarů jsou místní obce, které v řadě případů spravují svůj lesní majetek společně ve sdružení vlastníků obecních lesů. Poměrně malá rozloha lesů je roztržena do vlastnictví řady fyzických osob.

Lesní majetek Města Žatce není v porovnání s ostatními vlastníky nijak zvlášť roztržěn. Je tvořen dvěma většími a zhruba šesti menšími lesními částmi. Největší výměru na této ploše zaujímá borovice – 232 ha borovice a 107 ha tvoří smrkové porosty. Celkové druhové rozložení porostů:

BO- 232 ha, SM 107 ha, DB 91 ha, MD 20 ha, ostatní - zbytek

Prakticky všechny zmiňované plochy se nacházejí jihozápadně až jihovýchodně od Žatce ve vzdálenosti větší než 5 km v katastrálním území jiných obcí. Obecně lze říci, že celkový stav lesů není z hlediska dříve zmíněných a z pohledu stávajícího stavu poznání a komplexního chápání funkce lesa příliš uspokojivý.

Podrobnější hodnocení ekologické stability bylo provedeno v rámci zpracovaného ÚSES a vymezení příslušné kostry ekologické stability.

Praktikované metody představují pravděpodobně ekonomicky optimální postup. Z toho vyplývá i snaha realizovat seče blízkí se svou rozlohou jednomu hektaru, t.j. maximální lesním zákonem povolené výměře. Na druhé straně je zřejmé, že se jedná o ekologicky nešetrný zásah do lesního ekosystému, který ve svých důsledcích v první řadě narušuje homogenitu systému a tím svou rozlohou brání základní podmínce fungování ekosystému.

Plánovací dokumentace a podklady

Lesní hospodářský plán

Lesní hospodářský plán pro lesní hospodářský celek Město Žatec zpracoval EKOLES – projekt s.r.o. Jablonec nad Nisou pro období let 1998 až 2007. Lesnické provozní plánování zahrnuje činnosti hospodářské úpravy lesů, kterými se stanovují způsoby budoucího obhospodařování (managementu) lesů na základě průzkumu a rozboru jejich stavu, potřeb společnosti a záměrů vlastníka. Provozní cíle jsou v LHP konkretizovány pro příslušné lesní porosty. Výchozími podkladem pro provozní plánování ve zvláště chráněných územích jsou plány péče.

Přílohou textové části LHP jsou

- hospodářská kniha
- porostní mapa
- těžební mapa
- typologická mapa

Smyslem všech výše uvedených plánovacích podkladů je usnadnit výkonné rozhodování lesního odborného hospodáře, kterému i po schválení plánů zůstává svěřena odpovědnost za stav lesa.

Územní systém ekologické stability

Územní systém ekologické stability na lesním fondu je integrální součástí územního systému ekologické stability celé krajiny včetně nelesních ploch. ÚSES na lesním pozemku se vytvoří postupným doplněním dochovaných ekologicky stabilnějších prvků kostry ekologické stability o další nové ekologické prvky tak, aby

vznikla souvislá nepravidelná síť ekologicky stabilních geobiocenóz, které jsou funkčně a prostorově účelně rozmístěny a relativně zabezpečují zachování variability geobiocenóz přírodního územního celku. ÚSES se člení na biocentra, biokoridory a interakční prvky. Návrh a realizace ÚSES na lesním fondu předpokládá následující kroky:

- vyhodnocení a diferenciací aktuálního stavu lesa, vytipování stabilizačních prvků,
- vyhodnocení rozmanitosti přírodních podmínek vycházející z přírodních lesních oblastí,
- návrh prostorového rozmístění stabilizačních prvků (doplňující kostru ekologické stability na funkční systém).

Lokální (porostní ÚSES) je definován jako nepravidelná síť ekologicky významných segmentů lesních geobiocenóz, které reprezentují soubory lesních typů daného lesního vegetačního stupně nebo které jsou pro ně unikátní. Tvorba lokálního ÚSES vychází ze znalosti stanovištních podmínek z geobiocenologických podkladů – lesních typologických map.

Nad rámec povinného formátu dokumentace místního systému ekologické stability v ploše lesních celků městských lesů jsou řešeny specifické návrhy, které zlepšují ekologickou stabilitu celku a především zvýší biologickou rozmanitost lesa:

Biotopy soustavy Natura 2000

V současné době je trendem (a jedná se o zcela správný model) ochrana přírodních stanovišť jako funkčních a nedělitelných celků, zvaných biotop. Tento model vychází z poznatků specialistů v oboru krajinné ekologie západně od našich hranic.

Model ochrany, podpory a obnovy biotopů částečně znevažuje tradiční český náhled na ochranu krajiny reprezentovaný územně technickou dokumentací ÚSES, rovněž tak na ochranu zvláště chráněných taxonů (rostliny či živočicha) často vyjmutého z přirozeného stanoviště. Na příkladu zvláště chráněného druhu rostliny je zřejmé, že je chybné striktně chránit exemplář či populaci bez zřetele ochrany jeho přirozeného stanoviště, s kterým je spjatý mnoha vazbami biotickými či abiotickými.

Jelikož oba „modely“ ochrany přírody a krajiny jsou v současné době na území České republiky v souběhu (podle odborného i legislativního názoru) je nutné připravit dokumentaci vhodně kombinující pravidla obou typů.

Na území městských lesů je prioritní podpora následujících biotopů:

L2.2 Údolní jasanovo-olšové luhy (Ash-alder alluvial forests)

Biotop obsazující stanoviště podél vodních toků v celé ČR s výjimkou širokých úvalů velkých nížinných řek a břehů horských bystrin. Obsazuje břehy vodních toků, svahová prameniště a terénní sníženiny s hladinou podzemní vody ležící v malé hloubce a dočasně vystupující nad půdní povrch. Půdy jsou vlhké až mokré, dočasně zbahnělé gleje i lužní půdy typu paternia, s širokým rozpětím půdní reakce i obsahu humusu a dostatečnou zásobou živin. Údolní jasanovo-olšové luhy jsou časté zejména v rozsáhlých lesních celcích, v nižších polohách však byly vlivem člověka často omezeny na úzké pruhy podél vodních toků.

Strukturou a druhovým složením se jedná o třípatrové až čtyřpatrové porosty tvořené dominantní olší lepkavou (*Alnus glutinosa*) nebo jasanem ztepilým (*Fraxinus excelsior*) a příměsí dalších listnáčů (*Acer platanoides*, *Acer pseudoplatanus*, *Prunus padus* subsp. *padus*, *Quercus robur* a *Tilia cordata*), případně jehličnanů (*Picea abies* na dočasně zbahnělých půdách). Keřové patro je často husté a druhově bohaté, s převahou zmlazených dřevin stromového patra. V nižších nadmořských výškách se vyskytují též *Cornus sanguinea*, *Euonymus europaea*, *Ribes uva-crispa* a *Sambucus nigra*. V bylinném patře převažují vlhkomilné lesní druhy. V nižších polohách je slabě vyvinutý jarní aspekt s *Ficaria bulbifera*, případně s *Anemone nemorosa* nebo *Chrysosplenium alternifolium*. Mechové patro bývá zpravidla jen slabě naznačeno; jeho nejčastějšími druhy jsou *Atrichum undulatum*, *Plagiomnium affine* a *P. undulatum*.

L3.1 Hercynské dubohabřiny (Hercynian oak-hornbeam forests)

Hercynské dubohabřiny jsou jedním z nejčastějších typů přirozené lesní vegetace oblasti. Obsazují živinami bohaté, zpravidla hluboké půdy na svazích i plošinách v teplejších oblastech. Podloží je tvořeno nejrůznějšími typy hornin, od kyselých permokarbonských aleuropelitů až po třetihorní až čtvrtohorní sedimenty.

Strukturou a druhovým složením se jedná o lesy s převahou habru obecného (*Carpinus betulus*), dubu zimního a letního (*Quercus petraea* s.lat. a *Q. robur*) a častou příměsí lípy srdčité (*Tilia cordata*). V keřovém patře se vyskytují nižší jedinci stromového patra a dále např. *Cornus sanguinea*, *Corylus avellana* a *Lonicera xylosteum*. V bylinném patře má významnější indikační hodnotu zejména *Hepatica nobilis* a dále se vyskytující hájové druhy, jako např. *Anemone nemorosa*, *Hieracium murorum*, *Lathyrus vernus*, *Melica nutans*, *Poa nemoralis*, *Pulmonaria officinalis* s.lat. a *Tanacetum corymbosum*. Mechové patro je vyvinuto spíše sporadicky.

L7.1 Suché acidofilní doubravy (Dry acidophilous oak forests)

Doubravy hojně ve středních, západních a severních Čechách. Obsazují živinami chudé substráty v pahorkatinách, méně často v nížinách, mezi 250 a 450 m.n.m. Středně hluboké až mělké, čerstvé až silně vysychavé půdy patří typologicky k oligotrofní nebo rankerové kambizemi, řidčeji k rankeru.

Strukturou a složením se jedná o světlé doubravy s dominancí dubu zimního (*Quercus petraea* s.lat.) nebo letního (*Q. robur*), se slabší příměsí břízy bělokoré (*Betula pendula*) a borovice lesní (*Pinus sylvestris*) ve stromovém a keřovém patře, v patře bylinném s převahou travin (*Avenella flexuosa*, *Festuca ovina*, *Luzula luzuloides* subsp. *luzuloides*, *L. pilosa* a *Poa nemoralis*), řidčeji i keříčků (*Calluna*

vulgaris a *Vaccinium myrtillus*). Z bylin se objevují na živiny nenáročné jestřábníky (*Hieracium lachenalii*, *H. murorum*, *H. sabaudum* aj.) a také *Lychnis viscaria*, *Melampyrum pratense* a *Veronica officinalis*. Hojné jsou acidofilní mechy *Dicranum scoparium*, *Pleurozium schreberi*, *Polytrichum formosum* aj.

L7.3 Subkontinentální borové doubravy (Subcontinental pine-oak forests)

Živiny chudé, lehčí, velmi silně kyselé, vysychavé kambizemě ne minerálně chudých substrátech (kyselé pískovce, arkózy, slepence, terciérní a kvartérní štěrky a písky) v nadmořských výškách asi 260-300 m.n.m.

Strukturou a druhovým složením se jedná o světlé, druhově chudé porosty s dominantní borovicí lesní (*Pinus sylvestris*) a dubem zimním (*Quercus petraea* s.lat.), řidčeji dubem letním (*Q. robur*), s příměsí *Betula pendula* a *Sorbus aucuparia* subsp. *aucuparia* ve stromovém a keřovém patře, občas též s *Frangula alnus* a *Salix aurita* a s dominancí keříčků (*Calluna vulgaris*, *Vaccinium myrtillus* a *V. vitis-idaea*), kapradin nebo trav (např. *Avenella flexuosa*) v patře bylinném. Mechové patro je vyvinuto pravidelně a s častým výskytem *Pleurozium schreberi*, případně s druhy *Dicranum polysetum*, *D. scoparia*, *Leucobryum glaucum*, *L. juniperoideum* a lišejníky.

Po bližším průzkumu oblasti je možné zahrnout do skupiny podporu zasluhujících biotopů ještě např. L 6.5 Acidofilní teplomilné doubravy, L5.4 Acidofilní bučiny nebo biotopy nelesního charakteru, především M1.5 Pobřežní vegetace potoků, T4.2 Mezofilní bylinné lemy nebo K3 Vysoké mezofilní a xerofilní křoviny. Prioritní však vždy zůstanou biotopy výše uvedené.

Nízké a střední lesy (pařeziny)

V rámci prvků ÚSES určených jako biocentra je vhodné vymezit plochy pro obnovu lesů nízkých a středních. V těchto vytipovaných plochách je následně nutné zavést vhodný management charakterizovaný jako „výmladkové lesy“ čili „pařeziny“.

Jako vhodné lokality lze určit porosty, kde vysokokmenná kulatina není ani dnes hlavním produktem vinou nevyhovujícího stanoviště. Obohacení biodiverzity, spjaté s pěstováním nízkých (ve srážkově chudých oblastech) nebo středních lesů, může podstatně zlepšit funkce lesa, aniž komukoli vznikne ekonomická újma.

V současné době se tento typ lesa nedochoval, v případě kladného rozhodnutí tento typ rekonstruovat bude nutné zvolit jeden či několik níže uvedených postupů. Postup při jejich rekonstrukci se proto bude lišit podle charakteru výchozího zvoleného porostu. V každém případě je cílem:

- a) víceetážová struktura s několika kohortami výstavků,
- b) trvalá přítomnost starších stromů v nadúrovni.

Nízké a střední lesy lze zajistit:

- rekonstrukcí z bývalého středního lesa,
- rekonstrukcí ze stejnověkové kmenoviny,
- rekonstrukcí z nepravé kmenoviny.

Alternativy doplňující ekologickou stabilitu nízkých a středních lesů, přestože nejsou klimaxem, jsou:

- rozšíření a údržba lemů lesních cest,
- údržba širokých vnějších lemů,

- údržba stepních, lučních a mokřadních enkláv,
- fázování obnovních prací,
- ochrana bylinného patra,
- podpora doupaných stromů, výstavků a mrtvého dřeva.

Projekt obnovy nízkých a středních lesů je možné doplnit o program podpory velmi vzácných druhů hmyzu (zvláště motýlů). Zde je nutné provést specifický průzkum, který určí zda je toto doplnění vůbec reálné.

Genofond dřevin keřovitého vzrůstu

Přestože v současné době dochází, na základě nepatrných změn v ekosystémech, k expanzivnímu šíření keřů tvořících homogenní podrost, je nutné vytipovat plochy k zachování genofondu keřů.

V rámci žatecké části Džbánů je nutné zachování genofondu ostružiníků, zejména ostružiníku džbánského *Rubus josefianus* H. E. Weber, objeveného a popsáno v roce 1993 podle jedinců nalezených v městských lesích (u žel. st. Sádek).

Projekt musí zahrnovat:

- průzkum a vytipování ploch keřů,
- úpravu hospodaření vedoucího k zachování genofondu keřů.

Podpora biodiverzity

Dokumentace ÚSES navrhuje plochy, které mají být trvale určeny zejména k zajištění základní ekologické stability a požadované biodiverzity lesa. Dokumentace ÚSES se tak v tomto případě stává kombinací znalostí místní ekologické stability a znalostí získaných při mapování biotopů.

Doložka zdravotního stavu lesa

Jako doplňkový dokument nejen lesního hospodářského plánu, ale i dokumentace ÚSES, je vhodné vypracovat přehledný kompilát o zdravotním stavu porostů a rizicích s následující strukturou:

- a) přehled stávajícího zhoršení zdravotního stavu
  - vlivem abiotických činitelů (sucho, vítr, eroze)
  - vlivem biotických činitelů – hmyzí škůdci, jmelí.
- b) předpoklad dalších rizik a vlivů dle bodu a).

Ekonomické nástroje

K realizaci některých koncepcí, programů a projektů lze požadovat (nenárokovou) podporu z dotačních titulů.

- I. Ministerstvo životního prostředí
  1. Státní fond životního prostředí České republiky
Program péče o přírodní prostředí, ochrana a využívání přírodních zdrojů (*Zakládání prvků ÚSES a Zabezpečení mimoprodukčních funkcí lesa a k přírodě šetrné hospodaření v lesích*).
  2. Program revitalizace říčních systémů
(*Revitalizace přirozené funkce vodních toků a Zakládání a revitalizace prvků systému ekologické stability vázaných na vodní režim*).
  3. Program péče o krajinu

(Realizace vymezených a schválených územních systémů ekologické stability a Podpora druhové rozmanitosti).

- II. Ministerstvo zemědělství
  - 1. Dotace agrokomplexu 2
(Zalesnění zemědělské půdy včetně následné péče a Založení rychlerostoucích dřevin na zemědělské půdě).
  - 2. Dotace lesnímu hospodářství
(Obnova lesů poškozených imisemi, Ekologické a k přírodě šetrné technologie a Podpora ohrožených druhů zvířat).
  - 3. Podpora ze strukturálních fondů EU
(Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství – podopatření Lesní hospodářství).
- III. Fondy Evropské unie
  - 1. Strukturální fondy – Evropský zemědělský podpůrný a záruční fond
(Rozvoj a využití lesů, ochrana prostředí a krajiny a finanční řízení).

Přírodní poměry

Městské lesy Žatec přísluší s ohledem k jejich rozmístění a nízké lesnatosti přísluší do těchto dvou lesních oblastí a to 2b – Mostecká a Žatecká pánev a 9 – Kladensko – Rakovnická pahorkatina. Jedná se o mimořádně suchou oblast s průměrným ročním úhrnem srážek kolem 450 mm až 500 mm. Dlouhodobá průměrná roční teplota se pohybuje v rozmezí 7°C až 8°C s významnými teplotními výkyvy v průběhu roku.

Lesní oblast 2b – Mostecká a Žatecká pánev

Nadmořská výška této lesní oblasti se pohybuje v rozmezí 200 až 266 m n.m. Reliéf krajiny je tvořen plošinou se středními až příkrými svahy. Geologické podloží je tvořeno miocenními štěrky a písky, místy jíly. Jako půdní typ, resp. subtyp převládá kambizem arenická (1M2, 1K4) a kambizem typická mezotrofní (1B5). Přebvládají písčité a písčitohlinité půdní druhy. Vyskytuje se prakticky pouze 1. dubový lesní vegetační stupeň. Přebvládají následující lesní typy:

- 1M2 – Borová doubrava metlicová
- 1K4 – Kyselá doubrava metlicová
- 1B5 – Bohatá habrová doubrava ostružníková

Lesní oblast 9- Kladensko – rakovnická pahorkatina

V místní lesní oblasti Rakovnicko – kladenské pahorkatiny se nadmořská výška pohybuje v rozmezí 240 až 370 metrů nad mořem, reliéf krajiny je mírně zvlněný. Geologické podloží je tvořeno miocenními štěrky a písky, dále červenohnědými jílovci, prachovci a pískovci. Jako půdní typ, resp. subtyp převládá kambizem arenická (1M2, 1M3), kambizem typická mezotrofní (2C3, 2S6, 3S8) a kambizem pelická (3H1). Přebvládají písčité, písčitohlinité a jílovohlinité druhy půd. Vlastnosti podnebí charakterizované lesním vegetačním stupněm dosahují 1. st. – dubový, 2.st. - bukodubový a 3. st. dubobukový. Přebvládají následující lesní typy:

- 1M2 - Borová doubrava metlicová
- 1M3 - Borová doubrava borůvková
- 2K1 - Kyselá buková doubrava metlicová
- 2S6 - Svěží buková doubrava ochuzená

- 2C3 - Vysýchavá buková doubrava teplomilná s válečkou prapořitou
- 3S8 - Svěží buková bučina ochuzená
- 3H1 - Hlinitá dubová bučina šťavelová

Zásady komplexní ekologizace hospodaření

Komplexní ekologizace hospodaření v lesích představuje aplikaci řady dosud poznaných technických, organizačních i odborných poznatků. Předpokladem je samozřejmě využití nejen dostupných obecně platných poznatků, ale i poznatků získaných v rámci v minulosti zpracovaných materiálů.

Biologická rozmanitost (biodiverzita) zahrnuje

- genetickou rozmanitost vnitrodruhovou
- druhovou rozmanitost flory a fauny
- rozmanitost ekosystémů.

V první řadě je nutno připomenout, že povinnost systematické péče o rozmanitost všech forem života se nevztahuje jen na profesní a profesionální povinnost, ale je povinností obecnou. Z lesnického hlediska v širším slova smyslu znamená biodiverzita rozmanitost spektra všech organismů v lesních ekosystémech, počínaje mikroorganismy, nižšími a vyššími rostlinami, včetně dřevin jako edifikátorů celého společenstva. Z užšího lesnického hlediska jde především o vnitrodruhovou rozmanitost genofondu dřevin jako složek lesních ekosystémů, které jsou přímým předmětem hospodaření. Toto hospodaření ovlivňuje zásadním způsobem i existenci, proměnlivost a životní podmínky všech dalších lesních organismů. Hospodářské zásahy do dřevinného patra producentů určují nepřímo, ale velmi často významně životní podmínky pro ostatní druhy rostlin a všechny druhy organismů – pro konzumenty i pro jejich predátory, odkázané na existenci lesního ekosystému. I v lese vzhledová rozmanitost znamená rozmanitost biologickou. Ochrana přírody, lesní hospodářství a tvorba krajiny jako kvalitního životního prostředí se zde stýkají. Zvláště vhodné je podporovat výsadbu mizející druhy dřevin. Zde je třeba zmínit jedli bělokorou (*Abies alba*), tis červený (*Taxus baccata*), jilm habrolistý (*Ulmus minor*), jilm drsný (*U. glabara*), jilm vaz (*U. leavis*), jeřáb břek (*Sorbus torminalis*), třešeň ptačí (*Cerasus avium*), hrušeň polnička (*Pyrus pyraeaster*), jablň lesní (*Malus silvestris*), apod. Z domácích druhů dřevin je dále nutno připomenout podporu výsadeb kromě smrku ztepilého (*Picea abies*), tisu obecného (*Taxus baccata*), topolu bílého (*Populus alba*), topolu šedavého (*Populus canscens*), samozřejmě borovice lesní (*Pinus silvestris*) a zdomácnělý modřín opadavý (*Larix decidua*).

Obnovní postupy

Obnovní způsoby se liší časovou a prostorovou úpravou přirozené či umělé, resp. kombinované reprodukce dřevin. K lesům blízkým přirozené skladbě, které představují konečný cíl, lze dospět maloplošným podrobným způsobem (dokonale promyšlenou obnovou a výchovou v konkrétních porostech) při uplatnění výběrných principů. Při komplexním řešení otázek obnovy nelze vytvářet zcela obecně platná schémata.

Pěstební postupy, při nichž je jeden převládající způsob obnovy nahrazen kombinací všech vhodných způsobů na malých plochách, současně umožňuje zavádění melioračních a zpevňujících dřevin i rekonstrukční management lesních

ekosystém a je příspěvkem lesního hospodářství k udržení biologické rozmanitosti kulturní krajiny.

Ve všech případech, zejména při porostních přeměnách a převodech je nutno vycházet z podrobné znalosti přírodních podmínek (typologické poměry) a ze současné skladby a stavu porostů (porostní poměry). Nejčastějším způsobem obnovy bude obnova skupinovitá, pruhová zevnitř porostu, či okrajová (příp. kombinace obou – (p)P s dlouhou obnovní dobou. Samozřejmě, že se nelze vždy obejít bez obnovy lesa maloplošnou holosečí. Významnou podmínkou je rovněž zachování krajinného rázu. Velikost a tvar sečí by měl být přiměřený charakteru lokality ekologicky, ale i esteticky. Proto je žádoucí dodržovat určité tvarování a řazení sečí. Především by žádný obnovní postup neměl být realizován na plochách se stereotypním geometrickým půdorysem. Zejména obvyklý pravidelně opakovaný sled pruhových sečí v pohledově exponovaných polohách narušuje krajinný ráz.

V plochých nižších polohách a málo členité pahorkatině je pro členění prostoru dominantním faktorem výška a rozmístění stromů. Zvýšený estetický význam zde mají přestálé výstavky a solitérní dožívající stromy. Tvar sečí by měl být co nejproměnlivější a přizpůsobený většinou drobnému měřítku prostoru. Z toho plyne potřeba prosazovat následující krajinářské požadavky:

- okraje obrubných sečí by neměly být tvořeny rovnými přímkami
- trvalá síť biotechnicky zpevněných porostních okrajů, otevřených porostů a členitých lemů by měla být vytvářena podél pěších cest a rekreačních území
- u vyhlídkových bodů a křižovatek chodníků by měly být porosty záměrně komponovány do vyhlídek a přirozených průseků
- menší plošné obnovní prvky je účelné zdůraznit ponecháním porostu na temeni, čímž bude dosaženo zvýraznění efektu převýšení
- stromy předržované na pasekách zvyšují jak biodiverzitu lesa, tak jeho estetickou hodnotu

Přírodě blízký způsob hospodaření (přednostně realizovatelný v ÚSES)

Zásadním požadavkem přírodě blízkého lesního hospodářství je směřování skladby dřevin odpovídajícímu lesnímu biomu, tj. opadavým listnatým lesům. Opadavý širokolistý les klimaticky mírného pásu na hnědozemích je vůdčím biotem klimaticky mírného podnebí. Přírodní lesy na zonálně uspořádaných „klimaxových“ stanovištích jsou tvořeny mozaikou porostních hlouček až skupin o ploše, který zřídka přesahuje 0,5 ha (zpravidla však menší). Tyto hloučky až skupiny jsou vnitřně jednotné co do postavení většiny stromů v životních etapách biologického vzestupu, zralosti a sešlosti věkem až odumírání. Tento proces však není synchronizován jako se to děje plošně prováděnými zásahy v hospodářských lesích.

Základním faktorem nejen pro management chráněných území, ale pro každé pěstební a hospodářské opatření v lese jsou stanovištní poměry – trvalé přírodní podmínky existence lesních ekosystémů. Základní jednotkou stanovištního mapování lesů je lesní typ jako „soubor přirozených a změněných biocenóz a jejich vývojových stadií včetně prostředí, tedy biocenóz vývojově k sobě patřících“. V typologickém systému jsou lesní typy sdružovány do souboru lesních typů. Soubory lesních typů jsou vymezeny půdními (edafickými) kategoriemi a lesními vegetačními stupni.

Ostatní obecné zásady

Ekologicky orientované hospodaření představuje nejen realizaci výše zmíněných zásadních opatření, ale i komplex technických i netechnických zásad.

Některé jsou obecně známé a užívané. Mezi ně patří volba těžební metody, volba těžebního období až po ty nejjednodušší jako například užívání bionafty, biologicky rozložitelných olejů v technice, zneškodňování vznikajících odpadů (obaly a nádoby od postřiků, ochrana proti okusu, apod.), úklid odpadů (po občanech), atd. Tento problém zvláště vyvstává v souvislosti s rozvíjejícím se polyfunkčním využitím lesů (naučná stezka, rekreační zóna). Některé metody například ochrany stromů (viz. obr.), ač známé, běžně nejsou užívané.

Bezeškodní těžba a soustředování dříví prakticky neexistují, protože každý zásah do lesního porostu je doprovázen určitým stupněm jeho narušení. Pro volbu technologie je rozhodující jaký rozsah škod na lesním ekosystému způsobí.

Významnou součástí navrhovaných opatření je ovlivňování stavu zvěře. Za klíčové kritérium únosné početnosti býložravé zvěře je nutno považovat stav obnovy lesa a nikoli obtížně a často neobjektivně zjišťované stavy zvěře. Kritériem únosných stavů je obecně úroveň škod vzniklých na porostech. Doposud běžně užívaný systém plánování a hospodaření se zvěří je obdobou jednostranně dřevoprodukčního zaměření lesního hospodářství a pro lesní ekosystémy má obdobně negativní důsledky. Z tohoto pohledu je nutno pastevní tlak primárních konzumentů v ekosystému dokumentovat na kontrolních a srovnávacích plochách jednak oplocených a jednak neoplocených.

Hospodářské lesy, hospodářské soubory, soubory lesních typů, dřeviny, věkové skupiny, geneticky hodnotné porosty, opatření ke zvyšování odolnosti stejnověkových porostů (Míchal 48).

Přednostní realizace v ÚSES.

Město Žatec vlastní prakticky výhradně hospodářské lesy. Přibližně jedna jejich třetina se nachází ve 2. pásmu hygienické ochrany vodního zdroje Holedeč. Z hlediska lesního hospodářského plánu nevyplývají pro pěstební činnost z tohoto důvodu žádná omezení ani limitující podmínky.

Přehled hospodářských souborů:

Hospodářský soubor	Plocha (ha)	%	Obmýetí	Obnovní doba
133	133,38	24,86	120	20
195	1,44	0,27	150	20
213	7,91	1,47	120	30
215	8,37	1,56	130	30
217	1,60	0,30	70	20
231	22,11	4,12	100	30
233	100,93	18,81	120	30
235	30,20	11,22	130	30
237	7,92	1,48	70	20
251	0,33	0,06	100	30
253	14,92	2,78	120	30
255	39,36	7,34	160	30
297	0,33	0,06	90	20
411	2,24	0,42	110	30
416	0,38	0,07	150	40

431	29,62	5,52	110	30
433	4,23	0,79	120	30
436	19,50	3,64	150	40
451	70,25	13,10	100	30
456	10,29	1,92	150	40
471	1,17	0,22	110	30

Z výše uvedená tabulka dokládá relativně bohatou rozmanitost přírodních poměrů v lesích města Žatce a tím i složitost a náročnost lesního hospodaření.

Obnovní postupy v dominantních hospodářských souborech a podsouborech
alt. Základní doporučení managementu v rámci hospodářských souborů a souborů lesních typů
Opatření ke zvyšování odolnosti stejnověkových porostů (Míchal 48)

Hospodářský soubor 13, přirozená borová stanoviště

Podsoubor: 13e

Soubory lesních typů: 1M2, 1M3

Předmětné soubory lesních typů 1M a 1M3 **borová doubrava** (metlicová, borůvková) jsou omezeně rozšířené, vyskytují se převážně na šterkopískových terasách s písčitymi, často podzolovanými půdami.

Předpokládaná přirozená skladba: bo 1-5, db 4-8, lp 0-1, bř, jř +-1, regulační management

Cílová porostní výstavba: horizontálně středně až mírně uvolněná, vertikálně velmi jednoduchá, nanejvýš slabě diferencovaná při uvolněném zápoji (řídka etáž melioračních dřevin i výmladkového původu).

Obmýtí: bo 130 (110 – 140)

Obnovní doba: 20

Obnovní způsob: P, A, (H), rychlý skupinovitý nebo okrajově clonný postup po uvolnění semenných dubů, ponechat kvalitní výstavky na pasekách

Přirozená obnova: bo i db dobrá

Modelová technologie přibližování: UKT – standard

Úživnost: středně úživné

Ohrožení porostů: přísušky kultur místy silné, klikoroh

Ohrožení půd: půdy náchylné k degradaci směrem k SLT 0K (na vátých písčích silně ohrožené větrnou erozí)

Hospodářský soubor 21, exponovaná stanoviště nižších poloh

Podsoubor: 21d₁

Soubor lesních typů: 2C6

Tento soubor lesních typů 2C6 **vysýchavá buková doubrava** (teplomilná s válečkou prapořitou) je rovněž omezeně rozšířený, vyskytuje se na hřebenech a kupách na středně bohatém až bohatém podloží s půdou suchou až vyprahlou. Vyskytuje se na mírných až příkrých svazích, někdy s výraznými nerovnostmi.

Přirozená skladba: bo 0-1, db 5-8, bk 0-2, hb +-3, lp+-2, bř+-2, (břek, bbk,muk)+

Obmýtí: db 130 (110-150), pařeziny 40 (30-60), bo 110-150

Obnovní doba: db 30(20), bo 20-30

Obnovní způsob: pro db kmenoviny pN, pro db pařeziny N(H), pro borovici nN

Přirozená obnova: průměrná až bohatá u všech původních dřevin, optimální dvoufázová clonná seč s rychlým odcloněním skupin

Úživnost: středně (až velmi) úživné

Modelová dopravní technologie: LKT, UKT, kůň i prostředky vzdušného transportu

Ohrožení porostů: značně suchem, všechna věková stadia žírem hmyzu na asimilačních orgánech, holožír obaleče dubového, od tyčovin tracheomykózami, borové kultury klikoroh a hlodavci

Ohrožení půd: vysychání středně, náchylnost k degradaci

Hospodářský soubor: 23, kyselá stanoviště nižších poloh

Podsoubor: 23c

Soubory lesních typů: 1K4

Podsoubor 23d

Soubor lesních typů: 2K1

Tyto dva uvedené soubory lesních typů 1K4 kyselá kyselá doubrava metlicová a 2K1 kyselá buková doubrava metlicová jsou poměrně značně rozšířené, vyskytují se na plošinách a mírných až středních svazích

Přirozená skladba: bo 0+-, db 5-7, bk 0-3, hb 0-1, lp +-2, bř+-1

Cílová porostní výstavba: horizontálně zapojená, vertikálně středně diferencovaná (trvalá existence etází žádoucí, obvykle z důvodů sucha problematická)

Obmýti: db 130-140, bo 110 (90-130)

Obnovní doba: 30 (20) pro dub, 20 (30) pro borovici

Obnovní způsob: pro db pN, (pH) skupinovitě

pro bo p(a)H, p(a)A, pro sm – přeměny nH, (nP)

Rychlý postup obnovy s využitím skupinové dvoufázové clonné seče pro db v předsunutých skupinách a okrajové seče clonné od V a S, na kterou v krátkém časovém odstupu může navázat úzká holoseč. Vhodné ponechat různé elitní výstavky, výmladky lze převzít jako pomocnou výplň.

Přirozená obnova: slabá až nepatrná

Úživnost: středně až velmi úživné

Modelová technologie přibližování: UKT se standardním vybavením

Ohrožení porostů: zanedbatelné – všechna věková stadia žírem hmyzu na asimilačních orgánech, tracheomykózy dubu

Ohrožení půd: vysycháním, acidifikací a následnou půdní degradací. Pod bo porosty obvyklá borůvková stadia, pod sm mechová, oboje vedou ke zhoršování formy humusu

Soubor 25, živná stanoviště nižších poloh

Podsoubor a

Soubory lesních typů: 2S6, 1B5

Tyto dva soubory lesních typů 1B5 bohatá habrová doubrava ostružníková a 2S6 svěží buková doubrava ochuzená patří mezi poměrně rozšířené SLT rozšířené v okrajových částech úvalů na plošinách, svazích i plochých hřbetech někdy s překryvy spraše či sprašové hlíny

Přirozená skladba: bo 0-1, jd -+, db 5-7, bk 0-3, hb 0-2, jv 0-1, jl 0-+, (os,bř, bbk, tř)0-+

Tento HS má nadprůměrný produkční potenciál. Hlavní dřevina dub při vysokém obmýti ve smíšených, trvale etážových porostech. Alternativa smrková je všestranně

nevhodná. Holoseče a dlouhé clonné seče jsou zásadně nevhodné. Pěstebně velmi náročné, zdařilé přírodě blízké lesy jsou velmi vzácné.

Cílová porostní struktura: dvouetážové porosty s převahou dubu v horním porostu, s kmeny čistěnými dolní etáží listnatou a s výstavky předrženými do druhého obmýetí z jiných než produkčních důvodů.

Obmýetí: db 160 (130-200), pařezina 40 (30-50)

Obnovní doba: 20-30

Obnovní způsob: nP, pN, (pH)

Krátkodobá zonální dvoufázová clonná seč, v seči přípravné obseknout semenné duby současně s likvidací křovité etáže v obvodu korun a dostaví li se dubové zmlazení, rychlé vyklizení porostu. Vybrané duby předržujeme jako výstavky v mlazinách.

Přirozená obnova: u dubu mírná, ostatních listnáčů bohatá

Modelová technologie přibližování: UKT se standardním vybavením, jen za sucha

Ohrožení porostů: přirozené skladby jen minimální žírem hmyzu na asimilačních orgánech, zastíněné nárosty padlím, od tyčovin tracheomykózami, smrkové porosty extrémně hnilobou

Ohrožení půd: výrazný nedostatek půdní vláhy v závěru vegetační doby, opakované holoseče a jehličnaté monokultury zhoršující fyzikální a chemické vlastnosti půdy

Hospodářský soubor 45, živná stanoviště středních poloh

Soubory lesních typů: 3S8, 3H1 (str. 464,476,493)

Předmětné soubory lesních typů 3S8 svěží dubová bučina ochuzená a 3H1 hlinitá dubová bučina šřavelová patří mezi značně rozšířené hospodářské soubory se vyskytují na svazích, hřbetech, zvlněných plošinách i v plochých svahových úžlabinách

Přirozená skladba: jd +-2, db +-3, bk 5-7, , hb 0-1, jv 0-1, lp +-2, (tř,os) -+

Cílová porostní výstavba: Plně zapojená, výrazně diferencovaná až nevýrazně etážová. Jen v předmýtním věku „síňové“ smíšené bučiny s co nejvyšší příměsí dalších dřevin v porostní úrovni. Vysoká bonita a snížená stabilita porostů s převahou jehličin vyžaduje trvalý dohled na bezpečnost porostu. Při vyšším podílu sm má existenciální význam včasná výchova orientovaná na zpevnění

Obmýetí: bk 130 (120-160), db 160 (140-180), sm 90-120, bo 110 (90-130)

Obnovní doba: bk 30-40, db30, sm 30-40, bo 20

Obnovní způsob: bk P, (pN), db nPN, (pH), sm nN, nH, bo nH, nN,. Nejprve opatrná skupinová vícefázová clonná seč pro obnovu klimaxových dřevin, až po jejich zajištění zonální seč clonná s rychlým odcloněním bukových nárostů a pečlivým kladným výběrem všech příměsí v houštinách. Sloučit podněcování světlostního přírůstku v horní úrovni s dobrými podmínkami pro nárosty v dolní etáži. Předstih jd (přirozená obnova clonně, umělá v předsunutých kotlících).

Přirozená obnova: mimořádně příznivá, buku živelná, až v přirozených porostech omezuje či vylučuje přirozenou obnovu smrku, ta je možná a v hospodářských lesích žádaná, vyžaduje však přípravu nebo zranění půdy synchronizovaně se semenným rokem.

Úživnost: velmi až mimořádně úživné

Modelová těžební technologie: UKT se standardním vybavením

Ohrožení porostů: všechna věková stadia silně větrem, sněhem a námrazou, smřčiny žírem podkorního hmyzu i na asimilačních orgánech, přestárlé bk hnilobou

Ohrožení půd: minimální

Realizace a management ÚSES

Lokalizaci a zásady tvorby jednotlivých prvků určuje grafická a tabulková část dokumentace.

K realizaci náročných opatření bude nutné zpracovat jednotlivé projekty ÚSES.

Management vybraných stanovišť

Nástin vlivů jednotlivých stanovišť vychází z principů zachování a obnovy cílových biotopů. Zjednodušeně lze definovat vlivy takto (+ pozitivní vliv, - negativní vliv):

Údolní jasanovo-olšové luhy:

- + zachování přirozeného vodního režimu a přirozené dřevinné skladby porostů.
- narušování vodního režimu krajiny, vysekávání dřevin, mýcení, výsadba smrkových a jiných monokultur.

Hercynské dubohabřiny:

- + zachování přirozené skladby stromového patra, udržování nízkých stavů zvěře.
- převod na jehličnaté kultury, přezvření.

Suché acidofilní doubravy:

- + zachování přirozené dřevinné skladby s dominancí dubů.
- mýcení přirozených porostů, převod na jehličnaté kultury, tracheomykózy, eutrofizace.

Subkontinentální borové doubravy:

- + zachování přirozené dřevinné skladby porostů.
- převod na borové kultury.

Podrobný management lze definovat u dvou skupin cílových porostů:

TEPLOMILNÉ DOUBRAVY:

Regulační management

Cílová skladba: dbl + dbz 4-9, hb 0-3, lp +-1, bř +-2, jř 1.

Cílová porostní výstavba: slabě diferencovaná, porostní zápoj mezernatý až přerušovaný, borová alternativa nepřipustná. Produkční potenciál podprůměrný až nízký.

Obmýti: fyzický věk dožití nebo 110-150 dle kvality dubu, pařeziny předržet do 100-120.

Obnovní doba: nepřetržitá nebo db 30 (20).

Obnovní způsob: jen jednotlivý asanační výběr, porostliny přirozené skladby bez zásahu, zalesňování velmi těžké, extrémní koncentrace zvěře v podjaří na slunných mezoklimaticky nadlepšených polohách, vyžaduje oplocení. Exoty nevysazovat.

Přirozená obnova: slabá a pomalá až průměrná.

Modelová technologie přibližování: kůň, lanová dopravní zařízení.

Ohrožení porostů: zimní koncentrace zvěře, tracheomykozy, holožírý obaleče dubového, pro jeřáby spála růžovitých (Erwinia).

Poznámka: při těžbě a dopravě maximálně šetřit podrost, nutné je odstranit jehličiny.

SMÍŠENÉ DOUBRAVY A KULTURNÍ BORY:

Regulační management

Cílová skladba: dbl + dbz 4-9, hb 0-3, lp +-1, bř +-2, jř 1.

Cílová porostní výstavba: slabě diferencovaná, porostní zápoj mezernatý až přerušovaný, borová alternativa nepřipustná. Produkční potenciál podprůměrný až nízký.

Obmýtlí: s nástupem přirozeného rozpadu (od 110 let).

Obnovní doba: db (30) 20.

Obnovní způsob: nN, clonná okrajová obnova s rychlým postupem po svahu, nepředržovat výstavky bo.

Přirozená obnova: průměrná.

Modelová technologie přibližování: kůň nebo LKT standard.

Ohrožení porostů: zimní koncentrace zvěře, tracheomykozy, holožírý obaleče dubového, pro jeřáby spála růžovitých (*Erwinia*).

Poznámka: při těžbě a dopravě maximálně šetřit podrost dubu.

Management nelesních biotopů

Nelesní ekosystémy jsou ohroženy především absencí extenzivního hospodaření. Z tohoto důvodu je nutné především:

- obnovení jedné seče (letní kosení), popř. odstraňování stařiny (zimní kosení).

Důležitým nástrojem je eliminace invazních porostů především:

- mezofilních keřů a keřů geograficky nepůvodních - růže (*Rosa* ssp.), hlohy (*Crataegus* ssp.), svídy (*Cornus* sp.), slivoň trnka (*Prunus spinosa*) a ostužiníky (*Rubus* ssp.) ap.
- nitrofilních keřů - bez černý (*Sambucus nigra*) ap.

Rovněž je nutné omezit expandující bylinné druhy:

- třtinu křovištní (*Calamagrostis epigeios*),
- ovsík vyvýšený (*Arrhenatherum elatius*),
- a nitrofilní ruderální společenstva.

Asanace náletu nelesních ekosystémů:

V současné době se používá mechanická asanace (řezání a vytrhávání), opakovaná v určeném intervalu a v době vegetace. Řezné plochy náletových keřů se natírají chemickými přípravky zamezujícími zmlazování (1% emulzní roztok Arboricidu nebo herbicid Roundup - ředění 250 ml v 1000 ml vody).

Eliminace expandujících trav a bylin:

Nejúčinnějším opatřením je kosení porostů ve vhodně zvolené vegetační dobu.

Praktické možnosti a reálný postup (ing. Povolný)

Cílem této kapitoly je na konkrétních případech uvést opatření směřující ke

zvýšení biodiverzity lesa, zvýšení jeho odolnosti vůči biotickým a abiotickým činitelům a zvýšení celkového podílu listnatých dřevin. Při tom je nutno u porostů v hospodářských souborech středních poloh využít produkčních schopností smrku a v návrzích nezanedbat v odůvodněných případech budoucí ekonomické přínosy. Zachovat tedy princip víceúčelového hospodaření v čase a prostoru.

Navrhované postupy vycházejí z následujících zásad:

- a) hospodaření dle lesních hospodářských souborů
- b) předpokládaného umístění ÚSES
- c) znalostí a zkušeností lesního personálu v konkrétních lesních porostech.

Pro hospodaření v nejbližších letech je nezbytné vzít v úvahu skutečnost, že starší borové porosty nižších poloh (HS 13, 21 a 23) jsou v posledních letech silně poškozovány jmelím a to natolik, že po rozhodnutí orgánu státní správy muselo být přistoupeno k neplánovaným nahodilým mýtním těžbám na větších plochách. Tento stav nadále trvá. U těchto souborů dochází tedy k narušení systému těžeb dle LHP (většinou seče o dvojnásobné výšce stromu). S clonnými sečení a předsunutými prvky stávající LHP neuvažuje. U geneticky vhodných porostů dochází v malém rozsahu k přirozené obnově porostů. Vzhledem ke stavům lesní zvěře se však tato přirozená obnova neuchovává.

Založené kultury jsou ohroženy zejména:

- srážkovým deficitem (prakticky každoročně, nelze ovlivnit, naposledy výrazně v roce 2003)
- buření, ostružiníkem (lze omezit včasným ožínáním a vystřiháváním)
- nežádoucími výmladky (zejména akát, někdy JS a JV- lze omezit výsekem, příp. chemickými postřiky mimo PHO)
- zvěří (lze omezit ochranou proti okusu, nebo zejména oplocenkami)

Z uvedeného přehledu HS jsou nejrozšířenější:

HS 133 – přirozená borová stanoviště – 113 ha

Jedná se o porosty běžné kvality až nekvalitní, téměř výhradně SLT 1M

Jako MZD LHP dosud uvažuje výhradně o DB

Při snaze zvýšit biodiverzitu porostů nelze neakceptovat požadavky borovice jako výhradně slunné dřeviny tvořící i přirozeně málo diferencované porosty s BO v hlavní etáži a s MZD v krycí etáži.

Navrhujeme:

- jako MZD uplatnit mimo DB též LP
- zachovat (v určitých případech) skupiny JR (JR z náletu)
- ve stávajících mýtních porostech BO (jen kvalitnějších) v nichž se objevuje přirozené zmlazení (v podstatě vždy po snížení zakmennění a zápoje v důsledku výběru souší postižených jmelím) využít semenných roků, provést zranění půdy a oplocení k jeho uchování.

HS 233 – kyselá stanoviště nižších poloh – 15 ha

SLT převážně 2D, 2H, (též 3H), 2S

Navrhujeme:

- BO použít pouze u SLT 2S
- u ostatních SLT využít širší spektrum MZD – vedle BK a LP též JLM, ojediněle též BRK, TR
- porosty bude nutno oplocovat, porosty jsou rovněž silně ohroženy buřením.

HS 255 – živná stanoviště nižších poloh – 40 ha

SLT převážně 2D, 2H, (též 3H), 2S

Navrhujeme:

- jako u HS 253 použít širšího spektra MZD
- v semenném roce zejména DB využít přirozeného zmlazení. Nutná ochrana semene proti černé zvěři (oplocení).
- aktuálně provést v semenném roce prosvětlení včetně krycí etáže

HS 431- kyselá stanoviště středních poloh – 30 ha

SLT – 3H, 4K, 3S

Navrhujeme:

- vedle BK, LP a DB použít jako MZD též JD tam, kde je předpoklad dlouhodobějšího zástínu
- rovněž BK do stíněných okrajů
- ohrožení zvěří, oplocení nutné

HS 436 – kyselá stanoviště středních poloh – 10 ha

SLT jako HS 431

Navrhujeme:

- jako cílovou alternativu dřevin volit více SM než BO
- jako MZD využít zejména BK a to nad minimální podíl
- ohrožení zvěří, oplocení nutné

HS 451 – živná stanoviště středních poloh – 70 ha

SLT – 3S, 3H

Navrhujeme:

- protěžovat směs SM, BK a MD (MD jednotlivě po ploše vylepšením)
- v případech, kde je předpoklad dlouhodobého zastínění též použít JD
- u JD nutná ochrana oplocením nebo individuálně

HS 456 – živná stanoviště středních poloh – 10 ha

SLT – 3S, 3H

Navrhujeme:

- využít možností širokého spektra MZD – vedle BK a LP též JL, TR, JD
- preferovat přirozenou obnovu zrašňováním půdy v semenném roce (po snížení zakmenění)
- vysoké ohrožení zvěří, oplocenky

Ke zvýšení estetické hodnoty lesa bez ohledu na HS budou vysazovány podél cest řady stromů (alejí), bude použit např. MD, jírovec, kaštan jedlý, JR

Jako základ kostry ekologické stability navrhujeme využít plochu v Nečemické oblasti tvořenou porosty 445A a 445C (úvoz). Zde navrhujeme postupně přednostně nahrazovat stávající porosty směrem od občasného toku původními dřevinami BK, JD, JL, TR, MD a to kombinací přirozené a umělé obnovy. Na tuto bioaktivní oblast by měl navazovat biokoridor podél Klůčekého potoka. Spektrum dřevin by zde mělo být rozšířeno o OLL, OLŠ, VR. V Holedečské oblasti dochází v porostech 461, 462, 463, 464 a 459 BDEF k postupnému rozvrácení stávajících jehličnatých porostů, zvláště SM a jeho postupnou náhradou smíšeným lesem. Kombinací přirozené a umělé obnovy

bude tento proces podporován.

Zalesňování nelesních půd

Úmyslné i neúmyslné odstraňování lesa a vytváření pastvin, polních kultur i lidských sídel způsobilo značné změny v ekosystémech krajiny. Přeměna přirozené lesní vegetace na pole přinášela vždy zvýšenou erozi půdy. Nakypření či rozorání půdy vyvolalo změny v jejích fyzikálně-chemických vlastnostech, v půdní mikroflóře i v přízemním bylinném patře. S rozvojem zemědělských technologií dochází k obtížně prognózovatelným změnám v půdním profilu. Znovuzalesnění zemědělských půd je proto složitý problém a při jeho realizaci je nutno individuálně posuzovat:

- a) Ekologickou stabilitu zakládání kultur
- b) Typologické členění lokalit a výběr dřevin
- c) Prostorové řešení výsadeb
- d) Technologii zalesňování
- e) Technologii zalesňování a volbu zalesňovacích materiálů

Z uvedeného je zřejmé, že pro úspěšnou realizaci zalesnění zemědělských půd je nutné zpracovat projekt. Z hlediska potenciálního ucelení stávajících lesních pozemků se jeví výhledově možné zalesnění plochy mezi porosty 415 D,C až 462 C,A,B a 463 B až 464A,B v Holedečské oblasti a například plocha mezi porosty 439 C a 439D v oblasti Kozlí.

Zásadní podmínku samozřejmě představuje vyřešení majetkového vztahu k pozemkům.

Reálná varianta představuje kombinaci přirozené a umělé obnovy. Poměr těchto dvou variant bude vždy závislý na konkrétních klimatických i zmiňovaných porostních podmínkách obhospodařované lokality.

Souhrn

Město Žatec se rozhodlo realizovat revitalizaci lesů formou ekologicky orientovaného hospodaření v lesích ve svém majetku přesto, že se tyto lesy nenachází v bezprostřední blízkosti města a nachází se ve vzdálenosti 5 až 15 km od města v katastrálních územích více obcí. Cílem projektu je navrhnout opatření směřující k ekologičtějším hospodaření v lesích a tím nejen ke zhodnocení hlavně kvalitativních znaků svého majetku, ale přispět i k zlepšení životního prostředí a krajiny. Revitalizace lesů ve svém důsledku přispívá k ozdravení prostředí regionu a celého ekosystému.

Uplatňování ekologicky orientovaného hospodaření obecně nemusí být vždy spojeno se zvyšováním nákladů. V našem případě je však míra narušení ekosystému tak velká, že vyžaduje značné energetické vklady, aby se dostal do mezí, kdy má přirozenou tendenci navracet se do rovnovážného stavu. To platí v naprosté většině u imisně silně poškozených lesů, obvykle v monokulturách na nevhodných stanovištích, a pod. V tomto případě jsou zvýšené náklady splátkou starého dluhu, který zapříčinila předchozí generace.

10. ZÁVĚRY A DOPORUČENÍ

Zpracování místního územního systému ekologické stability (místního ÚSES) není jediným nástrojem péče o krajinu, je však nástrojem s vysokým právním

zabezpečením. Je povinným územně plánovacím podkladem. Zapracováním do územního plánu je ÚSES v území trvale fixován.

Pro praktickou realizaci existuje řada možností dalšího postupu. Předložený ÚSES může být mimo jiné i předstupněm prováděcího projektu, který již zahrnuje technické, ekonomické, organizační a majetkoprávní řešení. Projekt pak může být samostatně proveden. Na financování se obvykle podílí obec za využití dotačních titulů.

Formou, kterou zákon č. 114/92 Sb. předpokládá a prováděcí vyhláškou č. 395/92 podrobně upravuje, je postupně zpracovávání dílčích prováděcích projektů ÚSES a jejich postupná realizace v rámci jiných investičních záměrů, ve kterých se realizace ÚSES objeví jako povinná součást s tím, že projekt i provedení bude hrazeno investorem.

Pravděpodobně nejčastější bude uplatnění ÚSES v rámci provádění souhrnných pozemkových úprav na zemědělské půdě. Na příslušné parcely (což se týká i restitucí), by mělo být včas uvaleno věcné břemeno. Zákon stanoví, že **každý uživatel je povinen strpět omezení, vyplývající z požadavků ÚSES** (zák.114/92, §4,čl.1, a zvl. část pátá: Některá omezení vlastnických práv, finanční příspěvky při ochraně přírody...). Vlastník může však zákonně žádat výměnu pozemku, nebo finanční náhradu. Řešení této problematiky spadá do kompetence pozemkových úřadů.

Respektování a rekonstrukce ÚSES v lesních porostech je předpokládána v rámci lesního hospodaření, po zakotvení do lesních hospodářských plánů.

V průběhu dalšího postupu uplatňování místního územního systému ekologické stability a při práci s měřítkem katastrální mapy lze doporučit následující zásady:

- Umístění biocenter je nutno považovat za dané.
- Hranice navržených biocenter vedené mimo parcelní hranici lze upřesnit. Při upřesňování okrajů biocentra nesmí dojít k významnému zmenšení jeho plochy. V žádném případě nesmí dojít ke zmenšení rozlohy biocenter místního významu pod 3 ha.
- Biokoridory, vyžadující velmi často zábor částí parcel mohou být upřesněny s ohledem na průběh projednání vlastnických vztahů (např. více vpravo, nebo vlevo od vodoteče či polní pěšiny, které tvoří jeho osu). Nesmí však být přesměrovány, nesmí být zúženy pod 15 m u biokoridorů místního významu a pod 40 m u biokoridorů regionálního a nadregionálního významu a nesmí vybočit z STG, ve kterých jsou vedeny. V případě porušení povrchovou těžbou musí být v rámci rekultivace nahrazeny.
- Biokoridory vedené nivou vodotečí zahrnují vždy vodoteč i obě strany břehového doprovodu. Biokoridor pak je širší než 15 m a zúžení není žádoucí.
- Konkrétní opatření pro jednotlivé části systému jsou uvedena v tabulkách.
- Mimo vymezený systém ekologické stability lze doporučit posilování interakčního působení okolí a to zejména respektováním veškeré zptýlené zeleně a péčí o vegetační doprovod komunikací i mimo vybraný systém, doplněním polní cestní sítě vybavené vegetačním doprovodem a pod.

11. TABULKOVÁ ČÁST

- **tabulky biocenter**
- **tabulky biokoridorů**
- **tabulky interakčních prvků**

Pozn: v tabulkách jsou pro biotopy užívány kódy dle Katalogu biotopů České republiky. Kolektiv autorů AOPK ČR, 2001.

OBSAH:

1. ZADÁNÍ A ÚVOD	1
1.1. Použité podklady	2
2. POPIS ŘEŠENÉHO ÚZEMÍ	3
2.1. Rozloha	3
2.2. Širší územní vztahy	3
2.3. Návaznost na regionální a nadregionální ÚSES	4
2.3.1. Charakteristika zúčastněných bioregionů a jejich biochor	4
2.3.2. Nadřazená biocentra a biokoridory	6
2.4. Investiční záměry v území	6
3. PŘÍRODNÍ PODMÍNKY	7
3.1. Klimatologie	7
3.2. Geologie, geomorfologie	7
3.3. Pedologie	7
3.4. Hydrologie	8
3.5. Rostlinstvo a živočišstvo	8
4. VYMEZENÍ SKUPIN TYPŮ GEOBIOCENŮ, POPIS CHARAKTERISTIK	10
5. POPIS AKTUÁLNÍHO STAVU KRAJINY, HISTORICKÝ VÝVOJ, PRINCIPY NARUŠENÍ EKOLOGICKÉ ROVNOVÁHY	11
6. KOSTRA EKOLOGICKÉ STABILITY	13
7. HODNOCENÍ POTENCIÁLU INTERAKČNÍCH PRVKŮ	14
8. ZÁSADY NÁVRHU MÍSTNÍHO ÚZEMNÍHO SYSTÉMU EKOLOGICKÉ STABILITY - ZÁVAZNÁ A SMĚRNÁ ČÁST	15
8.1. Obecné zásady	15
8.2. Návrh místního ÚSES	16
9. PROGRAM EKOLOGICKY ORIENTO VANÉHO HOSPODAŘENÍ V LESÍCH MĚSTA ŽATEC	17
9. ZÁVĚRY A DOPORUČENÍ	35
10. TABULKOVÁ ČÁST	36
- tabulky biocenter	
- tabulky biokoridorů	
- tabulky interakčních prvků	

**e p r o - ekologické projekty, RNDr. Jana Tesařová CSc., Doubravická 1660
415 02 Teplice v Čechách, tel./fax: 417885792, IČO: 47 02 534**

MÍSTNÍ ÚZEMNÍ SYSTÉM EKOLOGICKÉ STABILITY

TEXTOVÁ A TABULKOVÁ ČÁST

Kraj: ÚSTECKÝ
Katastrální území: HOLEDEČ, STRÁNKY, VELETICE
Zadavatel: MĚSTO ŽATEC a OBEC HOLEDEČ

Termín: 12/2005 **Paré:**

**e p r o - ekologické projekty, RNDr. Jana Tesařová CSc., Doubravická 1660
415 02 Teplice v Čechách, tel./fax: 417885792, IČO: 47 02 534**

MÍSTNÍ ÚZEMNÍ SYSTÉM EKOLOGICKÉ STABILITY

Kraj: ÚSTECKÝ
Katastrální území: HOLEDEČ, STRÁNKY, VELETICE
Zadavatel: MĚSTO ŽATEC a OBEC HOLEDEČ

Termín: 12/2005 **Paré:**

O B S A H:

TEXTOVÁ A TABULKOVÁ ČÁST

GRAFICKÁ ČÁST:

ŠIRŠÍ VZTAHY

Místní ÚSES   M 1 : 10 000

O B S A H:

TEXTOVÁ A TABULKOVÁ ČÁST

GRAFICKÁ ČÁST:

ŠIRŠÍ VZTAHY

Místní ÚSES   M 1 : 10 000

O B S A H:

TEXTOVÁ A TABULKOVÁ ČÁST

GRAFICKÁ ČÁST:

ŠIRŠÍ VZTAHY

Místní ÚSES   M 1 : 10 000